Rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman arvokohteet

Kolopetäjä-Rovavaara-tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen liite 15

Päiväys	**10.2.2026**
Laatija	**Paula Lamminsalo**
Tarkastaja	**Saara-Kaisa Konttori**

Alla olevissa taulukoissa on esiteltynä vaikutuskohteiden herkkyyden ja muutoksen suuruusluokan kriteerit Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa -oppaan ohjeita soveltaen (Ympäristöministeriö 2024).

Taulukko 1 Vaikutuskohteen herkkyyden kriteerit maisemaan ja kulttuuriympäristöihin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa.

	Lainsäädännöllinen ohjaus, luokiteltu arvo	Alttius muutoksille, yhteiskunnallinen merkitys
Erittäin suuri	Kansainvälisesti arvokkaita maisema-alueita tai rakennettuja kulttuuriympäristöjä.	Maisemakuvaltaan pienipiirteiset ja yhtenäiset alueet, joilta avautuu monin paikoin pitkiä ja tärkeitä näkymiä tuulivoimaloille. Maisema, joka on pääosin koskematonta luonnonmaisemaa tai erityisen hyvin historialliset piirteet säilyttänyttä kulttuuriympäristöä. Vaikutuskohteella on erityistä merkitystä seudun maiseman piirteiden ja identiteetin hahmottamisen kannalta. Maisemallista merkitystä kansainväliselle luonto- tai kulttuurimatkailulle.
Suuri	Valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita ja rakennettuja kulttuuriympäristöjä.	Maisemakuvaltaan vaihtelevat, mutta pääosin pienipiirteiset ja yhtenäiset alueet, joilta avautuu pitkiä tai tärkeitä näkymiä kohti suunniteltuja tuulivoimaloita. Maisemaltaan ja/tai käyttötarkoitukseltaan alkuperäisinä, lähes alkuperäisinä tai muutoin eheinä säilyneet aluekokonaisuudet. Maisema, jossa ihmisen vaikutus on vähäinen tai luontevasti maisemaan sovitettu, kuten perinteiset maiseman kulttuuriympäristöt ja tavanomaiset vaara- tai tunturimaisemat. Maisemallista merkitystä ylimaakunnalliselle virkistyskäytölle, luonto- tai kulttuurimatkailulle.
Kohtalainen	Paikallisia tai maakunnallisia maisema-alueita ja rakennettuja kulttuuriympäristöjä.	Maisemakuvaltaan vaihtelevat, mutta pääosin tavanomaiset alueet, joilta avautuu osittaisia tai rajautuvia näkymiä kohti suunniteltuja tuulivoimaloita. Aiemmin muutoksille jossain määrin altistuneet tai pakoin pirstoutuneet ja maisemakuvaltaan epäyhtenäiset aluekokonaisuudet. Maisema, jossa on ihmisen vaikutusta, kuten suurmittakaavaiset maatalousalueet, talousmetsät, voimakkaasti rakennetut matkailualueet. Maisemallista merkitystä vakituiselle tai vapaa-ajan asumiselle sekä paikalliselle ja/tai maakunnalliselle virkistyskäytölle.
Vähäinen	Ei luokiteltuja maisema-alueita ja rakennettuja kulttuuriympäristöjä, pistemäiset tai hyvin pienialaiset arvokohteet.	Maisematilaltaan sulkeutuneet tai suurpiirteiset alueet, joilta ei avaudu merkittäviä näkymiä suunniteltujen tuulivoimaloiden suuntaan. Maisemakuvaltaan rikkonaiset ja epäyhtenäiset aluekokonaisuudet. Maisemassa on ennestään maisemavaurioita- tai häiriöitä. Tehokkaasti rakennetut aluekokonaisuudet, joissa on esim.

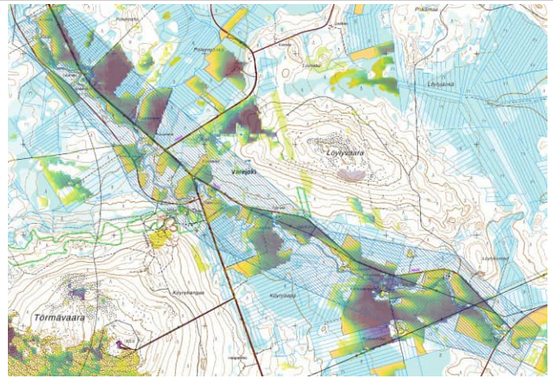
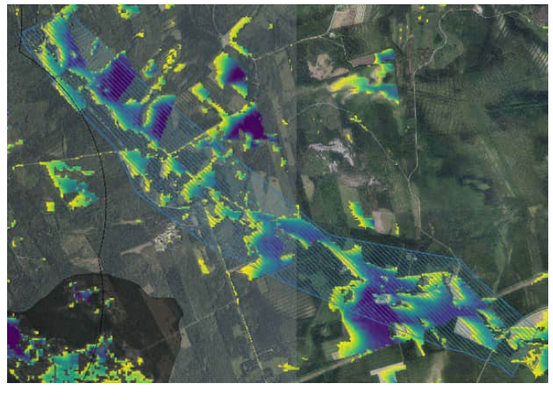
Taulukko 2 Muutoksen suuruusluokan kriteerit maisemaan ja kulttuuriympäristöihin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa.

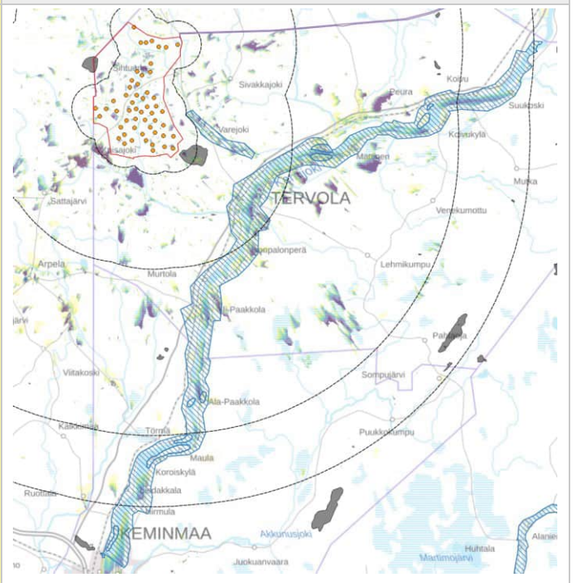
	Maiseman ja kulttuuriympäristön ominaispiirteiden sekä maiseman visuaalisen luonteen muutos, maiseman kokeminen	Tuulivoimaloiden etäisyys, muutoksen näkyvyys vaikutuskohteen alueella
Erittäin suuri kielteinen	Muutos mitätöi tai aiheuttaa erittäin merkittävän uhkatekijän maiseman tai kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksille. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaan maiseman visuaaliset ominaisuudet ja maiseman historiallinen tunnelma katoavat muutoksen myötä. Maisemakuvan eheys, yhtenäisyys sekä maiseman mittakaavaa rikkoutuu laajoilla alueilla. Hankkeen myötä maiseman luonne muuttuu niin, että paikan/alueen myönteinen kokemus tai myönteiseksi koettu käyttö estyy kokonaan tai kokemus on erittäin kielteinen.	Vaikutuskohde sijaitsee lähivaikutusalueella / välittömässä lähiympäristössä. Muutos näkyy kohteessa laajalle alueelle, laajat ja esteettömät näkymäsektorit, tuulivoimalat peittävät ison osan horisonttia / näkymäsektoria.
Suuri kielteinen	Muutos heikentää oleellisesti maiseman tai kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaan maiseman visuaaliset ominaisuudet ja maiseman historiallinen tunnelma häiriintyvät. Maamerkin tai muun maisemallisen kohokohdan asema maisemassa alistuu. Maisemakuvan eheys, yhtenäisyys ja maiseman mittakaavaa rikkoutuu melko laajoilla alueilla. Hankkeen myötä maiseman luonne muuttuu niin, että paikan käyttö ja kokemus alueesta muuttuu selvästi kielteiseksi.	Vaikutuskohde sijaitsee ulommalla vaikutusalueella / lähivaikutusalueella. Muutos näkyy kohteessa melko laajalle alueelle tai monin paikoin, laajat ja usein lähes esteettömät näkymäsektorit, tuulivoimalat peittävät melko ison osan horisonttia / näkymäsektoria.
Kohtalainen kielteinen	Muutos heikentää jonkin verran maiseman tai kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia. Maamerkin tai muun maisemallisen kohokohdan asema maisemassa heikentyy. Hankkeen myötä maisemakuvan eheys ja yhtenäisyys häiriintyy jonkin verran, maiseman mittakaava muuttuu paikoin. Maiseman luonne muuttuu osittain. Alueen käyttö ei muutu oleellisesti, mutta kokemus alueesta muuttuu kielteiseen suuntaan.	Vaikutuskohde sijaitsee kaukovaikutusalueella / ulommalla vaikutusalueella. Muutos näkyy kohteessa paikoin, melko kapeat tai pienalaiset näkymäsektorit, tuulivoimalat jäävät melko usein maastonmuotojen tai muiden näkymäesteiden taakse, tuulivoimalat peittävät osittain horisonttia / näkymäsektoria.
Vähäinen kielteinen	Muutos ei juurikaan heikennä maiseman tai kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksiin. Hankkeen myötä maisemakuvan eheys ja yhtenäisyys häiriintyy vähäisesti, maiseman mittakaavaan ei kohdistu mainittavaa muutosta. Maiseman luonne muuttuu hieman, mutta alueiden käyttö tai kokemus alueesta ei muutu oleellisesti.	Vaikutuskohde sijaitsee kaukovaikutusalueella. Muutos näkyy kohteessa vähäisesti, kapeat tai pistemäiset näkymäsektorit, tuulivoimalat jäävät pääosin maastonmuotojen tai muiden näkymäesteiden taakse, tuulivoimalat peittävät vain pienen osan horisonttista / näkymäsektorista.
Ei muutosta	Muutos ei ole mainittava eikä vaikuta maiseman tai kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymiseen. Maiseman luonteeseen ei kohdistu mainittavia muutoksia. Alueen käyttö tai kokemus alueesta ei muutu.	Vaikutuskohde sijaitsee teoreettisella maksiminäkyvyysalueella tai sitä kauempana. Kohteesta ei avaudu näkymiä suunnitelluille tuulivoimaloille.

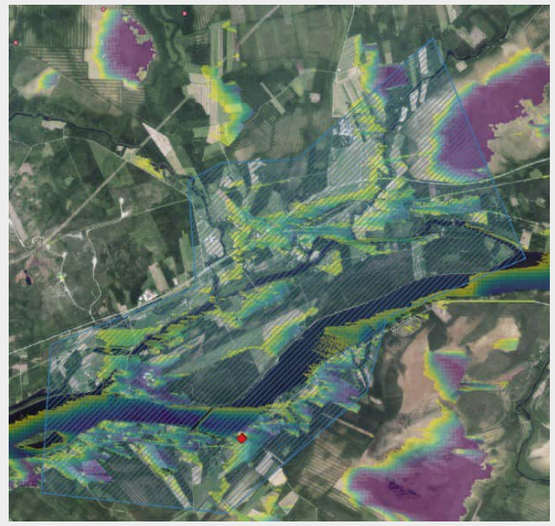
Alla olevissa taulukoissa on kuvattuna maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteet, joille on VE 1 näkemäalueanalyysin mukaisesti arvioitu muodostuvan näkymiä kohti tuotantoaluetta.

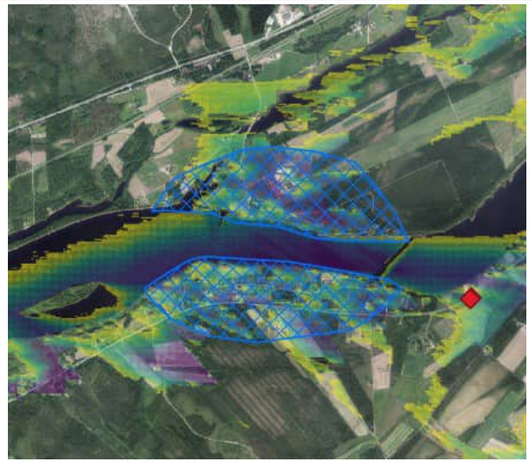
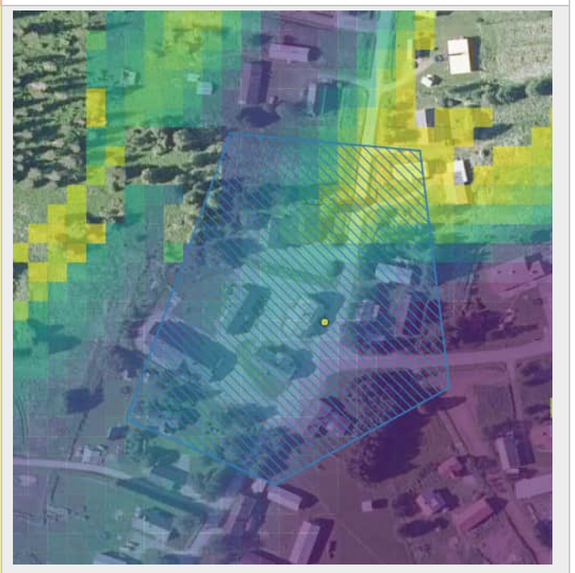
Taulukko 3. Näkemäalueanalyysin mukaiset maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteet, Status: RKY=valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö, SR1=suojeltu rakennus, ma=maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö tai maisema-alue. Lisätieto: Leike näkemäaluekartasta, jossa suurin voimalamäärä (VE 1) ja korkeus 310 m, jossa näkemä laskettu pienimmillään lavan tai sen osan mukaan.

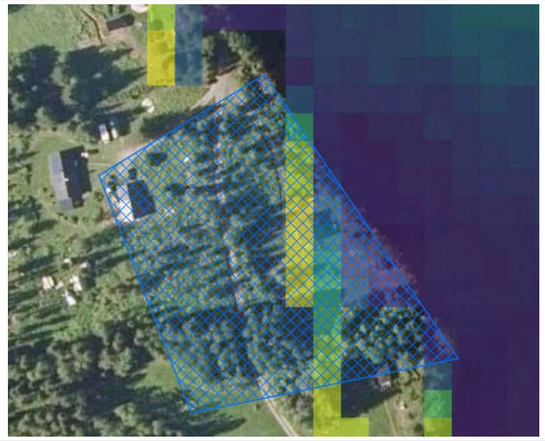
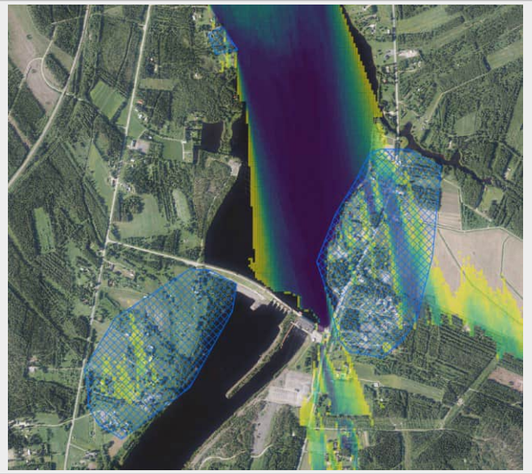
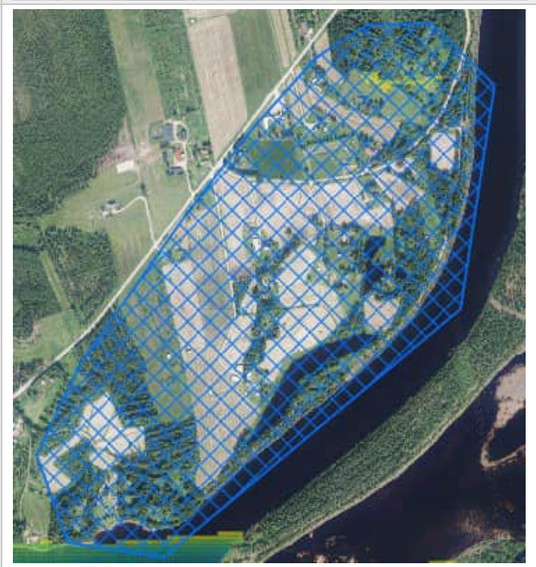
*= maisema-alueen yleiskuvailu Tervolan kirkon kuvauksen yhteydessä.

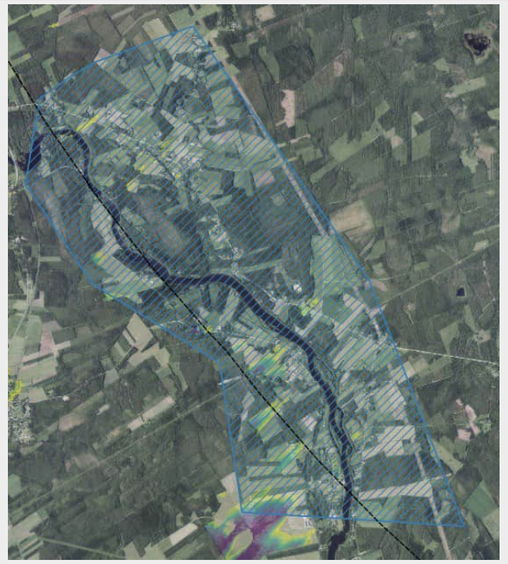
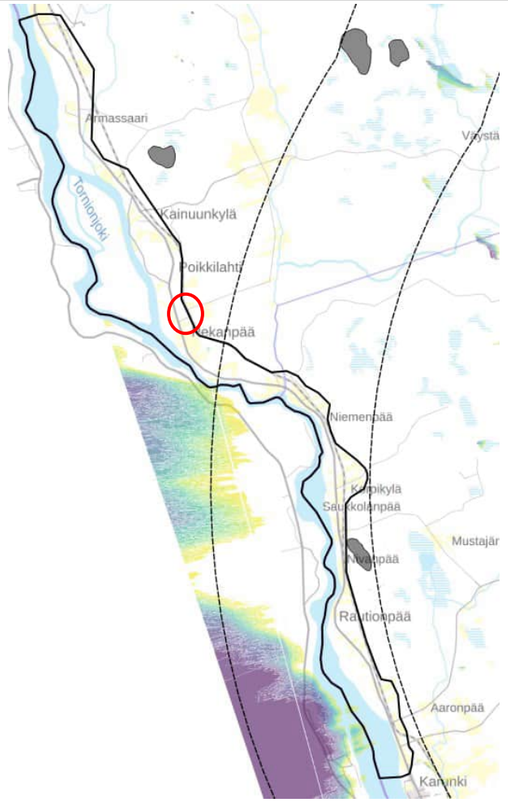
Kohde	Status	Etäisyys lähimpiin tuulivoimaloihin (noin km)	Kuvaus (tärkeimmät arvot) /nykytilan herkkyys	Maiseman muutos (suuruus)	Vaikutuksen merkittävyys	Lisätieto, leike näkemäalueanalyysistä VE1 (+VE2 ja leike havainnekuvasta)
Kohteet välittömällä vaikutusalueella 0–2 km etäisyydellä tuulivoimaloista						
Ei kohteita						
Kohteet lähivaikutusalueella 2–10 km tuulivoimaloista						
Varejoki	ma 8131	2–7	Varejoki edustaa tyypillistä sotien jälkeen 1950-luvulla perustettua asutuskylätyyppiä. Asutustilat sijaitsevat molemmin puolin mutkittelevaa Varejokea. Kylän asukkaat tulivat Petsamosta, jossa väestö oli uskonnoltaan ortodokseja. Törmävaaran kärjessä, komean koulurakennuksen lähistöllä, on ortodoksinen rukoushuone. Törmävaarassa on lisäksi laaja muinaismuistoalue. Maakunnallisesti arvokas, melko eheänä säilynyt kulttuurimaisemakokonaisuus. Alue on maisematiloiltaan vaihteleva, mutta pääosin avointa viljelymaisemaa. Viljelyalueet ovat laajimmat alueen etelä- ja pohjoisosassa. Maisemassa on näkyvissä ihmisen vaikutusta, alueen itäosan avointa viljelymaisemaa halkoo nykyinen voimajohtolinja ja Törmävaaran telemasto kohoaa avoimen maiseman taustaan useammasta suunnasta. Suhteellisten tasaisten peltoaukeiden poikki avautuu monin paikoin pitkiä näkymiä. Näkymiä tuulivoimaloille rajaavat viljelyalueita ympäröivät yhtenäiset metsäalueet sekä jokilaaksoa molemmin puolin reunustavat vaara-alueet. Alue on säilynyt maisemaltaan ja käyttötarkoitukseltaan perinteisenä maaseudun asutuskylänä viljelyalueineen. **Maisemallinen herkkyys on maisemallinen kokonaisuus ja matkailun vetovoima-alueeseen kuuluminen (Kemijokivarsi-Törmävaara-Kätkävaara) huomioiden suuri.**	Tuulivoimaloille avautuu näkymiä maisema-alueen avoimille peltoaukeille etenkin länsi-luoteen suuntaan. Osa maisema-alueesta on peitteistä aluetta, jonne tuulivoimalat eivät näy ollenkaan. Laajimmat yhtenäiset lähes kaikki tuulivoimalat sisältävät näkymät sijoittuvat alueen etelä- ja pohjoisosiin. Eteläosissa tuulivoimalat sijoittuvat noin 5-12 km etäisyydelle, pohjoisessa 2-9 km etäisyydelle. Osa voimaloista nousee näkymissä metsänrajan yli maiseman muusta mittakaavasta poikkeavina elementteinä etenkin alueen pohjoisosassa halliten maisemakuvaa. Maisema-alue sijoittuu pitkittäin vaikutusalueelle. Maiseman muutos lieventyy etäisyyden kasvaessa. Etenkin eteläosassa maisemassa jo olevat voimajohto ja telemasto lieventävät tuulivoimaloiden hallitsevuutta maisemassa. Muutoksen suuruus vaihtelee maisema-alueella vähäisestä kohtalaiseen kielteiseen. **Muutoksen suuruus on kokonaisuudessaan arvioitu kohtalaisen kielteiseksi.**	Voimaloiden näkyminen ei muuta oleellisilta osin kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia. Tuulivoimalat kuitenkin hallitsevat paikoin maisemakuvaa ja muuttavat osalla aluetta maiseman mittasuhteita. Maiseman luonne muuttuu paikoin rakennetummaksi. **Vaikutuksen merkittävyys on muutoksen suuruuden vaihtelun takia arvioitu kohtalaiseksi kielteiseksi.**	

Kemin ja Tornion vanhan rajan rajapyykki, Kaisavaara	RKY 2009 (SM 3616)	3,7	Valtakunnallisesti arvokas, pistemäinen kulttuuriympäristökohde. Rajapyykki on lähes alkuperäisenä ja eheänä säilynyt. Kohde sijaitsee osin puuttuman vaaran laella, josta avautuu monin paikoin pitkiä ja esteettömiä näkymiä ympäröiville alueille. Kohteen arvot perustuvat sen historialliseen tarkoitukseen vanhaa rajalinjaa osoittavana rakenteena. **Herkkyys on sen status ja sijainti huomioiden suuri.**	Näkemäalueanalyysin mukaan kohteesta ei avaudu näkymiä tuulivoimaloille. Osa voimaloista on kuitenkin paikallisesti havaittavissa kohteen lähiympäristöstä. Tuulivoimalat eivät fyysisesti tai visuaalisesti vaikuta kohteen tärkeimpään ominaispiirteeseen vanhaa rajaa osoittavana rakenteena. Kokemus alueesta voi muuttua kielteisempään suuntaan, kun vaara-alueelta aukeava maisemakuva muuttuu erämaisesta ympäristöstä energiantuotannon alueiksi. Näkymäalueen pienialaisuus lieventää muutoksen suuruutta. **Muutoksen suuruus on kokonaisuudessaan vähäinen kielteinen.**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia, mutta vaikuttaa lähiympäristön maisemakuvaan. **Vaikutus on vähäinen kielteinen.**	
Kemijokivarren vanha asutus	ma 8128	7–35	Kemijokivarren vanha asutus on laaja kulttuurimaisemakokonaisuus, joka ulottuu Pikkukylästä Keminmaan kirkoille ja Lautiosaareen. Alue edustaa historiallisesti merkittävää jokivarsiasutusta, jossa perinteinen kylärakenne ja vanhat pihapiirit muodostavat maisemallisesti arvokkaan kokonaisuuden. Rakennuskanta ja avoimet jokivarsimaisemat ilmentävät alueen pitkää asutushistoriaa ja kulttuuriperintöä. Maakunnallisesti arvokas, yhtenäisenä ja melko eheänä säilynyt kulttuurimaisemakokonaisuus. Alue on maisematiloiltaan vaihteleva, mutta suurelta osin avointa tai puoliavointa viljelymaisemaa, mikä mahdollistaa monin paikoin pitkiä näkymiä molemmin puolin jokea. Näkymät tuketuvat pääosin maisema-alueen poikki virtaavaan jokimaisemaan ja sen ympärille levittäytyneisiin viljelyalueisiin kyläkeskittymineen. Pidempiä näkymiä jokilaakson ympäristöön ja tuulivoimaloille rajaavat peltojen väliset metsäalueet, ranta-alueiden kasvillisuus sekä maaston kumpuilu. Alue on säilynyt maisemaltaan ja käyttötarkoitukseltaan perinteisenä maatalousvaltaisena asutusalueena, jossa on myös vanhaa rakennuskantaa. **Maiseman herkkyys on kohtalainen.** Aluerajauksen sisällä on valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä (RKY 2009), kuten Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat (ma8145), Lapin uitto- ja savottatukikohdat – Taivalkosken uittotukikohta (SR3106) ja Runkauksen uitonpirtti (SR3111) – sekä Koivun rautatieasema (SR3104). Maisemakokonaisuus sijaitsee lähimmillään noin 7 km tuotantoalueesta kaakkoon.	Tuulivoimaloiden näkyvyys korostuu jokilaakson itäpuolella erityisesti ranta-alueilla ja laajoilla peltoaukeilla Tervolan taajaman läheisyydessä. Tuulivoimaloiden roottorit kohoavat paikoin jokilaaksoa reunustavien metsien latvuston yläpuolelle avoimen jokimaiseman poikki. Etäisyyden kasvaessa voimalat sulautuvat osaksi laajempaa maisemakokonaisuutta, ja näkymät jäävät usein kapeiksi ja paikallisiksi jokilaakson vaihtelevissa maisematiloissa. Tuulivoima ei ole alueella täysin uusi elementti, mutta uudet voimalat muuttavat perinteistä maisemaa rakennetummaksi. Maiseman mittakaava säilyy kuitenkin ennallaan, eikä hanke riko kylärakennetta tai muuta alueen käyttöä. Muutos ei merkittävästi heikennä kulttuuriympäristön arvojen kannalta olennaisten ominaispiirteiden säilymistä. **Muutoksen suuruus on kokonaisuutena vähäinen kielteinen.**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia, mutta vaikuttaa paikoitellen maisemakuvaan. **Vaikutus maisemakokonaisuuteen on vähäinen kielteinen.**	

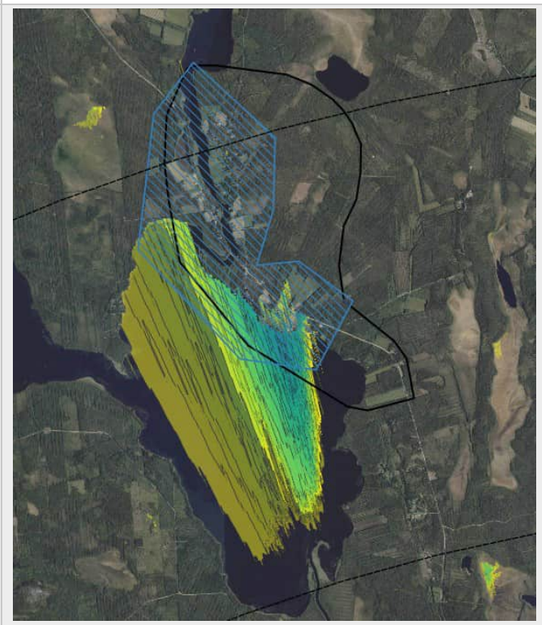
Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat/ Tervolan kirkko	RKY 2009 (ma 8145)	9	Kirkonseudut ovat Kemijokivarren maisemallisia kohokohtia. Tervolassa on säilynyt kahden eri aikakauden kirkkojen muodostama miljöö: 1680-luvun tukipilarikirkko (vanha kirkko), 1860-luvun iso puukirkko sekä 1970-luvun seurakuntakeskus. Ne kuvastavat Kemijokivarren väestönkehitystä ja seurakunnallisia vaiheita. Vanha ja iso kirkko ovat kirkkolailla suojeltuja rakennusperintökohteita. Kohde on valtakunnallisesti arvokas ja eheä kulttuuriympäristö, jossa yhdistyvät maisemalliset ja rakennusperinnön arvot. Maisemalliset arvot liittyvät kirkkorakennuksia ympäröivään puistomaiseen ympäristöön ja sijaintiin Kemijoen rannalla. Näkymiä avautuu joelle ja vastarannalle, mutta rantakasvillisuus ja kirkkomaan puusto rajaavat niitä. Kirkontorni toimii maamerkkinä, mutta nykyiset tuulivoimalat kilpailevat sen kanssa maisemassa tietyistä katselupisteistä. **Kohteen herkkyys on suuri.**	Tuulivoimalat näkyvät esteettömästi vain kohteeseen liittyvän kirkkomaan rantatörmältä, kun taas muualla puusto peittää näkymiä tehokkaasti. Kirkon ympäristöön voi avautua paikoin rajautuvia näkymiä yksittäisiin voimaloihin, mutta niiden etäisyys vähentää hallitsevuutta maisemakuvassa. Yksittäisten voimaloiden näkyminen ei merkittävästi vaikuta kulttuuriympäristön keskeisten ominaispiirteiden säilymiseen. Kirkkomiljöötä ympäröiviltä alueilta voimalat erottuvat laajemmin, mutta eivät hallitse näkymää. Maiseman luonne muuttuu kuitenkin rakennetummaksi, mikä heikentää jossain määrin Tervolan kirkon asemaa Kemijokivarren maisemallisena kohokohtana niissä näkymissä, joissa kirkko ja voimalat näkyvät samanaikaisesti. **Muutoksen suuruus on kohtalainen kielteinen.**	Tuulivoimaloiden etäisyys ja kirkkomaan puistomaisen ympäristön puuston näkymiä estävä vaikutus huomioiden kohteen maisemavaikutus on **kohtalainen kielteinen.**	
Kohteet ulommalla vaikutusalueella 10–24 km etäisyydellä tuulivoimaloista						
Loue	ma	11	Loue ja Louesaari muodostavat Kemijoen varrella kulttuurimaiseman, jossa viljelykset levittäytyvät laajalle yhtenäiselle alueelle Loueputaan ja Vaajoen varsille. Arvokkainta rakennettua ympäristöä edustavat Louesaaren eteläpää ja joenvarren nauhakylä Liimatanperä. Alueella sijaitsee myös valtakunnallisesti merkittävä Runkauksen uittopirtti. Maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen **herkkyys on kohtalainen.** Perustelut kuten alla olevassa kohteessa (Kurvilansaari ja Liimatanperä).	Tuulivoimaloita näkyy paikoitellen maisema-alueen avoimille peltoaukeille, sekä jokivarteen Kemijoen itärannalla. Voimalat eivät näy laajana kokonaisuutena kuin eteläosan jokivarteen ja pohjoisen suoalueelle, muutoin voimaloiden näkyvyys on hajanaista. Maisema-alueen välittömässä läheisyydessä sijaitsee nykyisiä tuulivoimaloita, jotka sijoittuvat hankkeen tuulivoimaloiden eteen samaan näkymäsuuntaan etualalle. Olevat voimalaitokset lieventävät taustan voimaloiden luomaa maiseman muutosta. Voimaloiden hallitsevuutta maisemakuvassa vähentää myös osittain niiden etäisyys kohteesta. Etäisyydet voimaloihin vaihtelevat lähimmillään 11-17 km, itäosassa 17-24 km. Maiseman mittakaavaan ei muodostu mainittavaa muutosta, mutta maisema muuttuu enemmän rakennetuksi. Muutokset maisemaan jäävät kuitenkin kokonaisuutena vähäisiksi. **Vähäinen kielteinen muutos.**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia, mutta vaikuttaa paikoitellen maisemakuvaan. **Vaikutus maisemakokonaisuuteen on vähäinen kielteinen.**	 Alueen rajaus summittainen

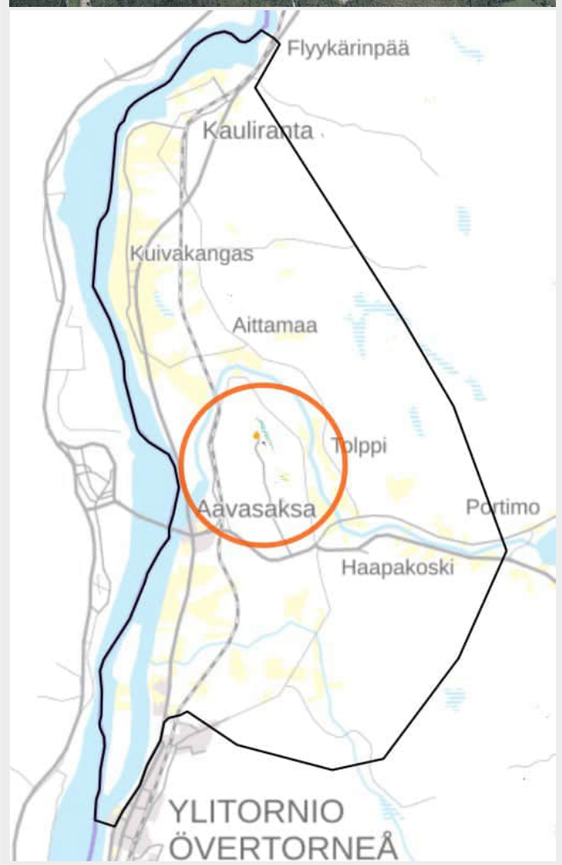
Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat*/ Kurvilansaari ja Liimatanperä	RKY 2009 (ma 8145)	12	Kemijokivarren kyläasutus, eriaikaiset kirkkoympäristöt ja yksittäiset pihapiirit kuvastavat erään Lapin tärkeimmän kulkureitin, Kemijoen varteen 1600-luvulta 1900-luvun alkuun syntynyttä omavaraistalouteen perustuvaa peräpohjalaista uudisasutusta. Asutuksen rakenne ja peruspiirteet ovat säilyneet joen muodostamassa maisemallisessa kehyksessä. Tervolassa Kemijoen molemmilla rannoilla kulkee vanha maantie. Tien ja joen väliselle rantavyöhykkeelle sijoittuu useita vanhoja jokivarsikyliä, joihin Kurvilansaari ja Liimatanperä lukeutuvat. Valtakunnallisesti arvokas rakennetun kulttuuriympäristön kokonaisuus, jonka arvot perustuvat Kemijoen varteen syntyneeseen vanhaan asutusmaisemaan. Kyläalueet ovat pienipiirteisiä, edelleen eläviä ja kohtalaisen eheänä säilyneitä aluekokonaisuuksia. Rakennuskanta on alueilla vaihtelevan ikäistä ja maisematilat vaihtelevia. Peltoaukeiden poikki avautuu paikoin pidempiä näkymiä molemmin puolin jokea. Maaston muodot, pihojen kasvillisuus sekä jokirannan ja peltoaukeiden metsäsaarekkeet rajaavat ja peittävät näkymiä tuulivoimaloille useissa kohdin. Kyläalueiden maisemakuvassa näkyy selvästi nykyiset Varevaaran tuulivoimalat. **Maisemallinen herkkyys on kohtalainen**.	Tuulivoimaloiden näkyvyys kyläalueilla on hajanaista. Metsäsaarekkeet, rakennukset ja pihapuusto rajaavat näkymiä. Paikoin avautuu rajautuvia näkymiä voimaloille, mutta tuulivoima ei ole alueella täysin uusi elementti eikä muuta merkittävästi maiseman mittakaavaa tai peruspiirteitä. Hankkeen myötä maisemassa näkyvien voimaloiden määrä kuitenkin kasvaa, vaikka ne eivät hallitse koko näkökenttää. Maiseman luonne muuttuu rakennetummaksi erityisesti niissä pihapiireissä ja alueilla, joista useampi voimala on yhtäaikaisesti havaittavissa. Hanke ei riko perinteistä kylärakennetta tai muuta alueen käyttöä, mutta kokemus maisemasta voi muuttua kielteisemmäksi. Muutos voi jonkin verran heikentää kulttuuriympäristön keskeisten ominaispiirteiden säilymistä. **Muutos on kohtalainen kielteinen.**	Kohteen kokonaisuus, maiseman luonteen muutos, tuulivoimaloiden etäisyys ja nykyinen tuulivoimaloita sisältävä maisema huomioiden vaikutukset ovat **kohtalaisen kielteisiä.**	
Arpelan kyläkeskusta	ma 8126	13	Arpelan kyläkeskus sijaitsee avoimessa viljelysmaisemassa laakean kummun laella, asutus keskittyy laaksojen ja kumpareiden ympärille Kaakamojokilaaksoon. Keskipisteenä ovat kaksi vanhaa liikerakennusta, uudempi kaupparakennus ja peräpohjalainen pihapiiri, joissa näkyy 1920-luvun klassismin piirteitä. Tiepäätteen muodostavat liikerakennukset ja vanha koulu edustaa 1900-luvun alkupuolen rakentamista. Maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö, jonka arvot perustuvat suurelta osin pienipiirteiseen vanhaan asutusrakenteeseen ja rakennuskantaan. Kylänraitin rakennukset ja yksittäiset puut estävät näkymälinjojen muodostumista kohti tuulivoimaloita. **Maisemallinen herkkyys on vähäinen.** . Arpela sijaitsee noin 13 kilometrin päässä tuotantoalueesta etelä-lounaaseen.	Muutos maisemassa jää vähäiseksi kylänraitin rakennusten ja pihapiirien puuston katvevaikutuksen takia. Tuulivoimalat sijaitsevat 13–24 km etäisyydellä kyläkeskustan alueesta. Etäisyys lieventää osaltaan mahdollisia näkymien vaikutuksia. **Muutoksen suuruus vähäinen kielteinen.**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia ja vaikuttaa vain vähäisesti maisemakuvaan. **Vaikutus kohteeseen on vähäinen kielteinen.**	

Lapin uitto- ja savottatukikohdat: Taivalkoski	RKY 2009 (SR 3106)	20	Keminmaalla on Taivalkosken uittotukikohta, jonka rakennukset ovat Kemijoen länsirannalla. Uittotukikohdan muodostavat kolme pienikokoista rakennusta; kämppä, sauna ja vaja. Kohde sijaitsee noin 20 kilometriä tuotantoalueesta etelään. Valtakunnallisesti arvokas, eheänä säilynyt rakennetun kulttuuriympäristön kohde, jonka arvot perustuvat uitto- ja savottakaudesta muistuttavaan historialliseen rakennusperintöön. Taivalkosken uittotukikohdan pihapiiri on metsäinen ja sulkeutunut, mutta sijainti jokivarressa, josta näkymä tuulivoimaloiden suuntaan**. Maisemallinen herkkyys on kohtalainen.**	Pienialainen kohde sijoittuu puustoisen rannan suojiin suhteellisen kauaksi voimaloista. Muutoksella ei ole vaikutusta kohteen kulttuuriarvojen ominaispiirteiden säilymiseen, mutta jokeen liittyvänä kohteena jokivarren maisema liittyy kohteeseen. Tuulivoimaloilta muodostuu näkymä jokirantaan, mutta etäisyyden takia voimalat eivät nouse maisemassa erityisesti esiin. **Vähäinen kielteinen muutos.**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia ja vaikuttaa vain vähäisesti maisemakuvaan. **Vaikutus kohteeseen on vähäinen kielteinen.**	
Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat*/ • Ala-Paakkola • Länsikoski	RKY 2009 (ma 8145)	20,5	Ala-Paakkola (alue oik.) sijaitsee noin 20,5 kilometriä tuotantoalueesta etelään, Kemijoen itärannalla. Länsikoski (alue vas.) sijaitsee noin 21 kilometriä tuotantoalueesta etelään, Kemijoen länsirannalla. Valtakunnallisesti arvokas rakennetun kulttuuriympäristön kokonaisuus, jonka arvot perustuvat Kemijoen varteen syntyneeseen vanhaan asutusmaisemaan. Kohteiden pihojen kasvillisuus sekä jokirannan ja peltoaukeiden metsäsaarekkeet rajaavat ja peittävät näkymiä tuulivoimaloille useissa kohdin. Kyläalueiden maisemakuvassa on myös nykyisiä energiantuotannon- ja siirron elementtejä, Taivalkosken vesivoimalaitos ja siihen liittyvät voimajohdot. **Kohteiden herkkyys on kohtalainen.**	Tuulivoimaloiden näkyvyys kyläalueilla on hajanaista. Maaston kumpuilu, metsäsaarekkeet, rakennukset ja pihapuusto rajaavat näkymiä. Paikoin avautuu rajautuvia näkymiä voimaloille, mutta voimalat jäävät etäisyyden takia jo taustamaisemaan, eivätkä muuta maiseman mittakaavaa tai peruspiirteitä. **Muutoksen suuruus on vähäinen kielteinen.**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia ja vaikuttaa vain vähäisesti maisemakuvaan**. Vaikutus kohteeseen on vähäinen kielteinen.**	
Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat*/ Ossauskoski	RKY 2009 (ma 8145)	21	Ossauskoski sijaitsee noin 21 kilometriä tuotantoalueesta itään, Kemijoen itärannalla. Valtakunnallisesti arvokas rakennetun kulttuuriympäristön kokonaisuus, jonka arvot perustuvat Kemijoen varteen syntyneeseen vanhaan asutusmaisemaan. Kohteelta ei avaudu erityisiä näkymälinjoja kohti voimaloita. **Kohteen herkkyys on kohtalainen.**	Tuulivoimalat eivät näy kyläalueelle yksittäistä kapeaa näkymää peltoalueelle lukuun ottamatta, jonne näkyy yksittäisiä voimaloita. Maaston kumpuilu, metsäsaarekkeet, rakennukset ja pihapuusto estävät näkymät alueelle. **Ei muutosta kohteelle.**	Ei vaikutuksia kohteelle.	

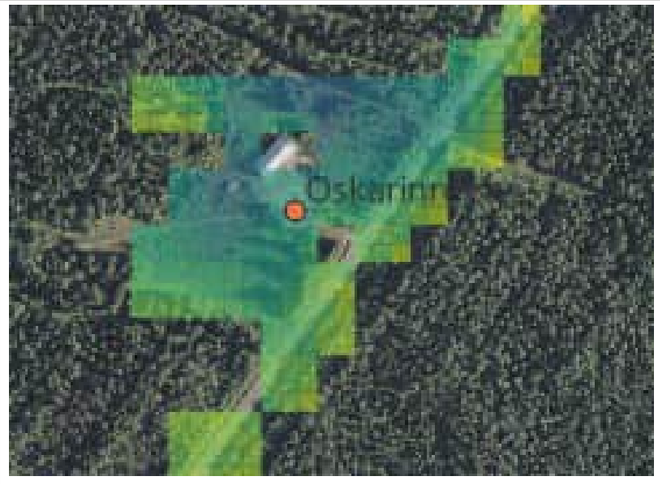
Liakanjokivarsi	ma	21,3	Liakanjoki erkanee Tornionjoesta Kukkolan pohjoispuolella ja laskee Perämereen Tornionjoen suistossa. Jokivarren maisemassa vuorottelevat metsäiset jaksot, viljelyalueet ja nauhamaiset kylät. Joesta etäämmällä on laakeita suopeltoja. Maisema on edustavimmillaan Longinpään ja Kourilehdon välillä, missä vanhin asutus sijoittuu joen länsirannalle. Itärannan asutus on pääosin sodanjälkeiseltä jälleenrakennuskaudelta, ja samantyyppisiä kyliä on myös etelämpänä, suurimpina Yli-Liakka ja Liakka. Alue edustaa Tornionjoen suistoalueen jokivarsiasutusta, jossa eri-ikäiset asutuskerrostumat muodostavat monipuolisen ja vaihtelevan kulttuurimaiseman. Kohteesta ei avausu erityisiä näkymäsektoreita kohti tuulivoimaloita. **Maiseman herkkyys on maakunnallisena eheänä kohteena kohtalainen.**	Tuulivoimalat näkyvät paikoitellen jokivarren peltoalueiden reunamilla. Voimalat jäävät yli 20 km etäisyydellä jo taustamaisemaan. Kohteen etäisyys ja näkymien vähäisyys huomioiden **muutoksen suuruus jää vähäiseksi kielteiseksi**.	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia ja vaikuttaa vain vähäisesti ja paikoitellen maisemakuvaan**. Vaikutus kohteeseen on vähäinen kielteinen.**	
Eteläisen Torniolaakson maisemat	VAMA2021 (VAM150150)	24	Eteläinen Tornionlaakso on Suomen kulttuuri- ja elinkeinohistorian kannalta merkittävä maisema-alue, jonka vanhimmat kylät ovat vakiintuneet jo keskiajalla. Maiseman selkäranka on Tornionjoki, joka laskee Perämereen vaihtelevassa uomassaan. Eteläosassa jokilaakso on loivasti kumpuileva, pohjoisessa jylhempi, vaarojen reunustama. Jokiuoman tuntumassa on koivikoita, tulvaniittyjä ja kosteikkoja, ja alueen kasvillisuus on rehevää. Jokilaaksossa esiintyy myös perinnebiotooppeja ja kulttuurivaikutteisia lajeja. Asutus noudattaa vanhaa rakennetta: nauhamaiset kylät, rantaniityt ja peltoaukeat vuorottelevat, ja Lapin sodasta säilyneet peräpohjalaistalot rikastavat maisemaa. Tornionjokilaakso muodostaa omaleimaisen kulttuurisen kokonaisuuden, jossa valtakunnanrajan ylittävä vuorovaikutus ja Ruotsin puolelle avautuvat näkymät ovat keskeisiä. Maisema hahmottuu jokilaaksona, jota reunustavat vaaramaat luovat luonnollisen rajan. Tornionlaakson maisemat ovat lähimmillään 24 kilometrin päässä tuotantoalueesta. Valtakunnallisesti arvokas, monipuolinen ja melko eheä maisema-alue, jonka maisematyyppi on pääosin pienipiirteinen. Pitkiä näkymiä avautuu Tornionjoen avarille rannoille ja vastarannalle, mutta tuulivoimaloille ei muodostu merkittäviä näkymäakseleita. Maisematila rajautuu vaaramaisiin reunoihin. Alueella on vanhoja pihapiirejä, mutta rakennuskanta on vaihtelevan ikäistä. Viljelyaukeat ovat säilyneet avoimina, ja maisema-alueen arvot perustuvat Tornionjokeen sekä sen molemmin puolin levittäytyvään	Tuulivoimalat eivät näy maisema-alueelle yksittäistä Rovakankaan rinteessä olevan hakkuuaukean näkymää lukuun ottamatta, jonne näkyy yksittäisiä voimaloita. **Muutoksella ei ole vaikutusta maisemakohteelle.**	Ei vaikutuksia kohteelle.	

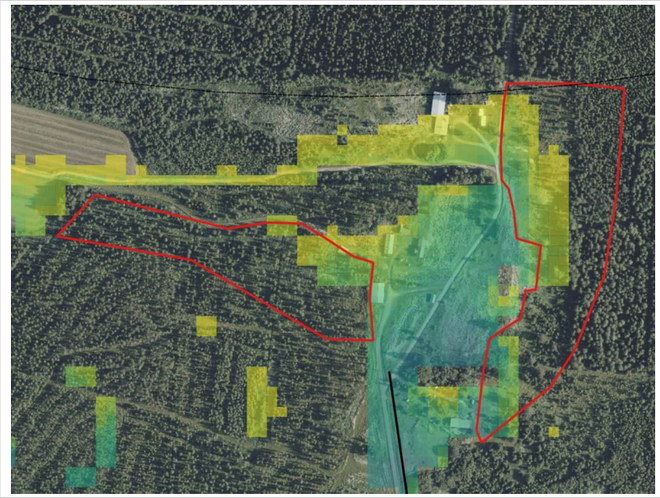
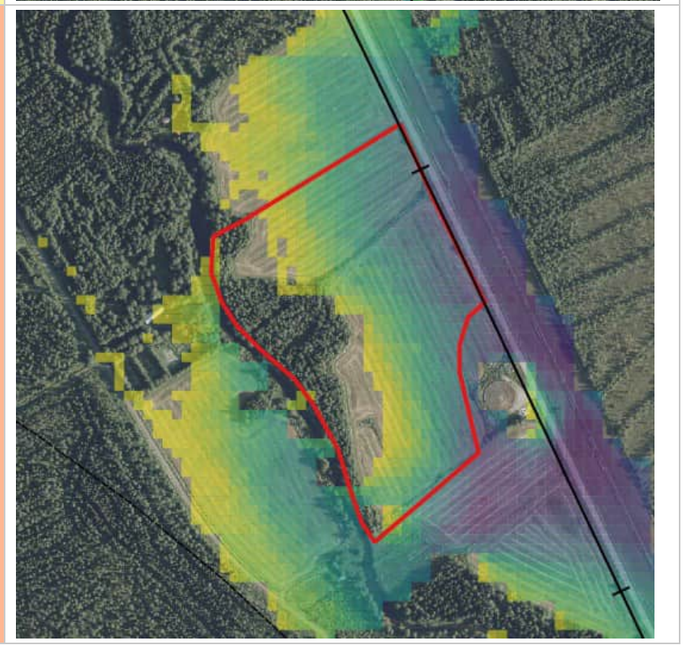
			tulvaniittyjen, peltojen ja nauhamaisten kylien rytmittämään maisemaan sekä pitkään asutushistoriaan**. Maiseman herkkyys on kohtalainen.**			
Vojakkalan kylä ja Torniojoen kulttuurimaisema	ma 6098	24	Tornionjokilaakso on laaja ja avara kulttuurimaisema, joka edustaa seudun vanhinta ja vakiintuneinta asutusta. Maisemaa luonnehtivat tulvaniityt, kumpuilevat pellot ja nauhamainen asutus joen ja tien varsilla. Alueella on arvokkaita pihapiirejä sekä 1800–1900-lukujen talonpoikaistaloja, pappiloita ja kouluja. Se kuuluu Länsi-Lapin kehityskäytävään ja matkailun vetovoima-alueisiin, keskuskylinä Kukkola, Karunki ja Kainuunkylä. Maisema-alueelta ei avaudu näkymälinjoja kohti tuulivoimaloita. Vojakkalan kylä ja Torniojoen kulttuurimaisema-alue sijaitsee tuotantoalueen länsipuolella, lähimmillään noin 20 kilometrin päässä tuotantoalueesta. Laaja alue ulottuu myös kaukovaikutusalueen puolelle. **Maisema-alueen herkkyys on kohtalainen.**	Maisema-alueelle muodostuu muutamille alueille näkymiä kohti tuulivomaloita. Tuulivoimaloiden osia tai voimaloita näkyy yksittäisissä näkymissä Karungin Huuruvaaran helmassa laajimpien peltoaukeiden laitamilla ja hakkuuaukkojen kohdilla sekä kapeina yksittäisten voimaloiden näkyminä Kukkolan kylän pelloilta. Muualta maisema-aluetta näkymiä ei muodostu juuri ollenkaan. Muutoksella ei ole kaukovaikutuksen rajalla merkitystä maiseman luonteen ja laadun kannalta, vaan mahdolliset näkyvät voimalat jäävät jo osaksi taustamaisemaa. **Muutoksen suuruus vähäinen kielteinen.**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia ja vaikuttaa vain vähäisesti ja paikoitellen maisemakuvaan**. Vaikutus kohteeseen on vähäinen kielteinen.**	
Kohteet kaukovaikutusalueella 24-30 km etäisyydellä tuulivoimaloista						
Koivun rautatieasema	RKY 2009 (SR 3104)	25	Koivun rautatieasema on hyvin säilynyt Kemin ja Rovaniemen välisellä rataosuuden asemakokonaisuus, jonka rakennuskantaan kuuluu myös vesitorni ja pumppuasema. Radan rakentamisvaiheesta 1908 oleva asema-alue on säästynyt toisen maailmansodan loppuvaiheen tuhoilta. Kohteesta ei avaudu näkymälinjoja kohti tuulivoimaloita. **Kohteen herkkyys on kohtalainen.**	Kohteen reunaman näkemäalueanalyysin näkymä jää olevan rakennuksen ja puuston katveeseen, **eikä kohteeseen muodostu muutosta.**	Ei vaikutusta.	

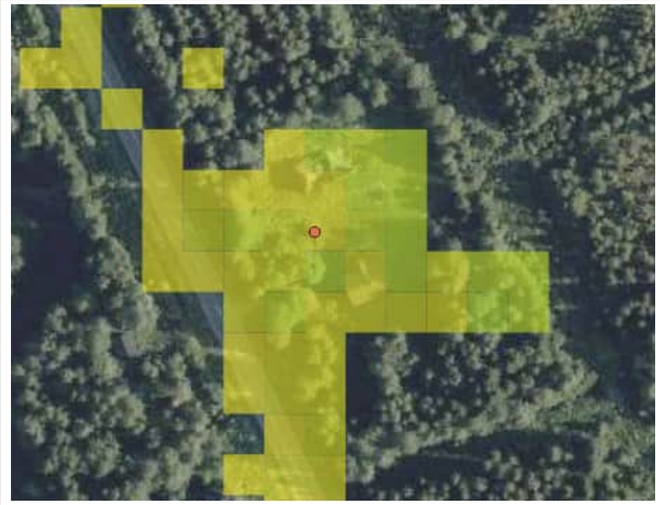
Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat*/ Koroiskylä	RKY 2009 (ma 8145)	25	Valtakunnallisesti arvokas rakennetun kulttuuriympäristön kokonaisuus, jonka arvot perustuvat Kemijoen varteen syntyneeseen vanhaan asutusmaisemaan. Kohteen pihojen kasvillisuus sekä jokirannan ja peltoaukeiden metsäsaarekkeet rajaavat näkymiä kohti jokea. Kohteesta ei muodostu erityisiä näkymälinjoja kohti tuulivoimaloita. **Kohteen herkkyys on kohtalainen.**	Tuulivoimalat eivät näy kyläalueelle yksittäistä kapeaa näkymää peltoalueelle lukuun ottamatta, jonne näkyy yksittäisiä voimaloita. Muutoksella ei ole kaukovaikutuksen rajalla merkitystä maiseman luonteen ja laadun kannalta, vaan mahdolliset näkyvät voimalat jäävät jo osaksi taustamaisemaa. **Ei muutosta kohteelle.**	Ei vaikutuksia kohteelle.	
Lohijärven ja Leukumanpään kylämaisemat	VAMA2021 (VAM150153/ma 8122)	27	Lohijärven ja Leukumanpään kylämaisemat edustavat Ylitornion järvialueiden pienipiirteistä asutusmaisemaa. Valtakunnallisen maisemakohteen lisäksi alueella on hieman eri rajauksella myös maakunnallisesti arvokas alue. Kylät ovat aktiivisia järvenrantakyliä, joissa avoimet peltoalat ja rakennusperinnöltään arvokkaat pihapiirit sekä käytössä olevat latojen jäänteet korostavat maisema-arvoa. Peltoalueet sijoittuvat rantojen sedimenttitasangoille ja suoraivioille, ja niitä reunustaa Leukumavaaran selväpiirteinen vaara, jonka huipulta avautuu laajoja näkymiä järvien ja soiden kirjomaan maisemaan. Rakennuskanta on monipuolinen eri vuosikymmeniltä, mutta uusi rakentaminen ei aina istu perinteiseen kyläkuvaan. Lohijärvellä sijaitsevat laajimmat pellot, kun taas Leukumanpäässä viljelykset laskeutuvat Tengeliöjoen molemmin puolin muodostaen kulttuurimaiseman ytimen. Krunninkankaan pienet sorakuopat eivät juuri vaikuta maisemaan. Kyläalueet sijaitsevat lähimmillään noin 27 kilometrin päässä tuotantoalueesta. **Maisemakohteen herkkyys on kohtalainen.**	Alueelle voi näkemäanalyysin mukaisesti näkyä muutamia voimaloita Lohijärvellä Iso Lohijärven ranta-alueilta sekä paikoin järven rantaan rajautuvalta peltoaukealta. Rantojen puusto estää näkymiä pihapiireihin. Suuren etäisyyden takia tuulivoimaloiden mahdollisesti näkyvät osat jäävät tasaisessa maastossa osaksi taustamaisemaa, muutos jää vähäiseksi tai suurimmalla osalla aluetta sitä ei muodostu ollenkaan. **Ei muutosta kohteelle**.	Ei vaikutuksia kohteelle.	

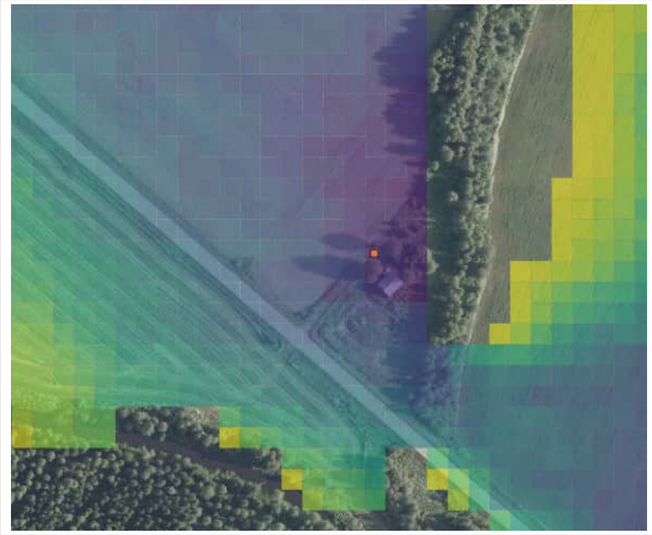
Kohteet teoreettisella maksiminäkyvyysalueella +30 km etäisyydellä tuulivoimaloista						
Aavasaksan maisema	VAMA2021 (VAM150151)	37	Aavasaksa on yksi Suomen vanhimmista ja tunnetuimmista näköalapaikoista ja matkakohteista. Alueen maiseman arvot muodostuvat Aavasaksan asemasta suomalaisessa maisemakuvastossa, merkittävästä matkailuhistoriasta, Tornionjoen niittysaarista sekä Kaulinrannan ja Tengeliön arvokkaista viljelymaisemista vanhoine rakennuksineen. Alueella on myös huomattavia geologisia arvoja, kuten Aavasaksan ja Iso Himovaaran rinteille kerääntyneet louhikkoiset muinaisrannat. Aavasaksa ja Tornionjokilaakso ovat yksi Suomen 27 kansallismaisemasta. Aavasaksalla sijaitsee Unescon maailmanperintölistalleen listaama Struven kolmiomittausketjun piste. Kohteessa kansainvälistä merkitystä mm. kulttuurimatkailukokonaisuuden osana, **herkkyys erittäin suuri.**	Aavasaksalta avautuu pitkiä näkymiä kohti tuulivoimahanketta rajatusti vain vaaran itärinteeltä. Vaikka tuulivoimahanke on havaittavissa yhtenäisenä kokonaisuutena, etäisyyden takia voimalat asettuvat osaksi laajempaa maisemakokonaisuutta eivätkä ole näkymässä hallitsevia. Tuulivoimalat kuitenkin muodostavat Aavasaksalta aukeavaan maisemaan uuden kerroksen ja rakennetun kiintopisteen tietystä katselupisteestä tarkasteltuna. Huomioiden Aavaksan maisemakokonaisuuden laajuus ja vaaran laelta eri ilmansuuntiin avautuvien näkymien moninaisuus, tuulivoiman vaikutuksia Aavasaksan alueen maisemakuvaan voidaan pitää kokonaisuudessaan **vähäisenä.**	Huomioiden Aavaksan maisemakokonaisuuden laajuus ja vaaran laelta eri ilmansuuntiin avautuvien näkymien moninaisuus, tuulivoiman vaikutuksia Aavasaksan alueen maisemakuvaan voidaan pitää kokonaisuudessaan **vähäisenä.**	

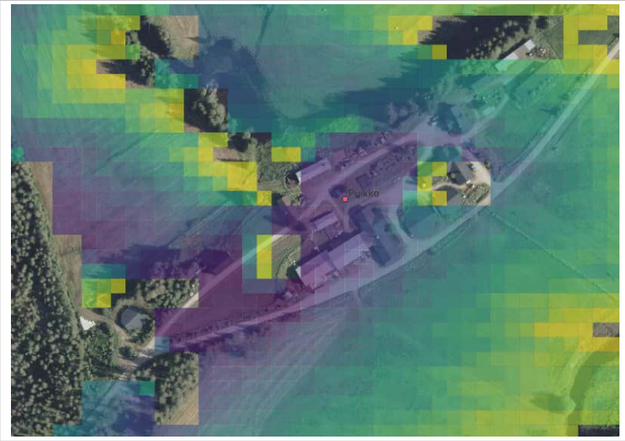
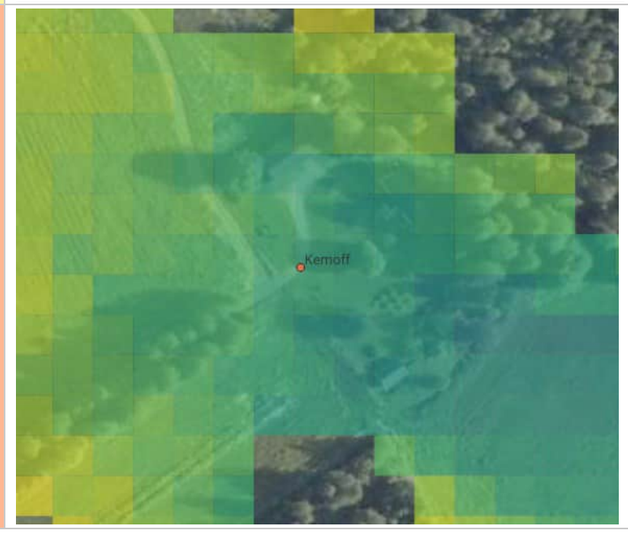
Taulukko 4. Näkemäalueanalyysin mukaiset maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön **paikalliset arvokohteet.** Lisätieto: Leike näkemäaluekartasta, jossa suurin voimalamäärä (VE 1) ja korkeus 310 m, jossa näkemä laskettu pienimmillään lavan tai sen osan mukaan.

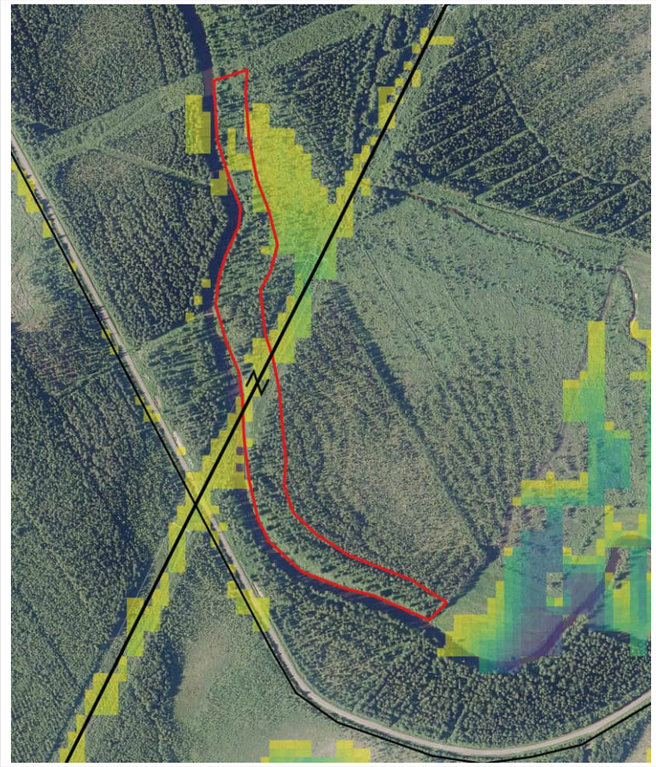
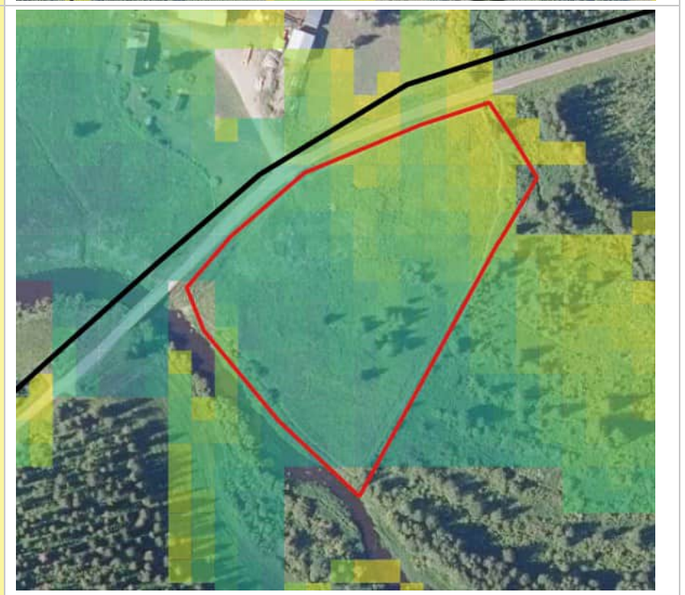
Kohde	Etäisyys (km) tuulivoimaloihin (noin)	Kuvaus (tärkeimmät arvot) /nykytilan herkkyys	Maiseman muutos (suuruus)	Vaikutuksen merkittävyys	Lisätieto, leike näkemäalueanalyysistä VE1 (+VE2 ja leike havainnekuvasta)
Kohteet välittömällä vaikutusalueella 0–2 km tuulivoimaloista					
Oskarinrova	0,4	1950- luvulta oleva asuinrakennus, joka ei ole asuinkäytössä. Kohteeseen kuuluu useampia rakennuksia, ja se edustaa seudun vanhaa rakennuskantaa. Kohteessa ei ole erityisiä arkkitehtonisia arvoja. Kohde sijaitsee tuotantoalueella Sihtuunantien varressa. Kohde on suhteellisen pienialainen, ja rajautuu metsäalueisiin. Pihapiiristä aukeaa lyhyehköjä näkymiä ympäröiville tuulivoimaloille. **Kohteen herkkyys on paikallisesti arvokkaana kohteena kohtalainen.**	Kohteen ympärillä on useita voimaloita. Pihapiiriin myös näkyy useita voimaloita, joskin osalla vain osia lavoista. Lähimmät voimalat kohoavat massiivisina elementteinä puuston latvustojen yläpuolella. Tuulivoimahanke ei hahmotu yhtenäisenä kokonaisuutena, eivätkä näkymäsektorit ole erityisen laajat. Pihapiiriä rajaava puusto ja rakennukset rajaavat näkymiä kohti tuulivoimaloita. Pihapiirin ominaispiirteet muuttuvat selvästi rakennetummaksi. Tuulivoimalat eivät näkyessään muuta kohteen arkkitehtonisia tai rakennushistoriallisia arvoja, mutta rikkovat ympäristön mittakaavaa ja pihapiirin luonne muuttuu. **Muutoksen suuruus on kohtalainen kielteinen.**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia, mutta se vaikuttaa merkittävästi kohteen pihapiirin maisemakuvaan**. Vaikutus kohteeseen on kohtalainen kielteinen.**	
Sasujänkä 2, Heikkinen	0,6	Asuinrakennus vuodelta 1949, ei ole enää käytössä. Kohteeseen kuuluu useampia rakennuksia, ja se edustaa alueen vanhaa rakennuskantaa. Kohteessa ei ole erityisiä arkkitehtonisia arvoja. Kohde sijaitsee tuotantoalueella Sihtuunantien varressa. Pihapiiri on osin metsittynyt, ja melko peitteinen. Kohteesta ei muodostu erityisiä näkymälinjoja kohti tuulivoimaloita. **Kohteen herkkyys on vähäinen.**	Pihapiiriin näkyy näkemäalueanalyysin mukaisesti joitakin voimaloita. Tosiasiallisesti pihapiirin puusto ja rakennukset, sekä pihapiiriä ympäröivä puusto rajaavat ja osin estävät näkymiä kohti tuulivoimaloita. Maiseman luonne muuttuu hieman, mutta alueiden käyttö tai kokemus alueesta ei muutu oleellisesti. Tuulivoimalat eivät näkyessään muuta kohteen arkkitehtonisia tai rakennushistoriallisia arvoja. **Kohteen muutos on vähäinen kielteinen.**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia ja vaikuttaa vain vähäisesti ja paikoitellen metsittymässä olevan pihapiirin maisemakuvaan**. Vaikutus kohteeseen on vähäinen kielteinen.**	

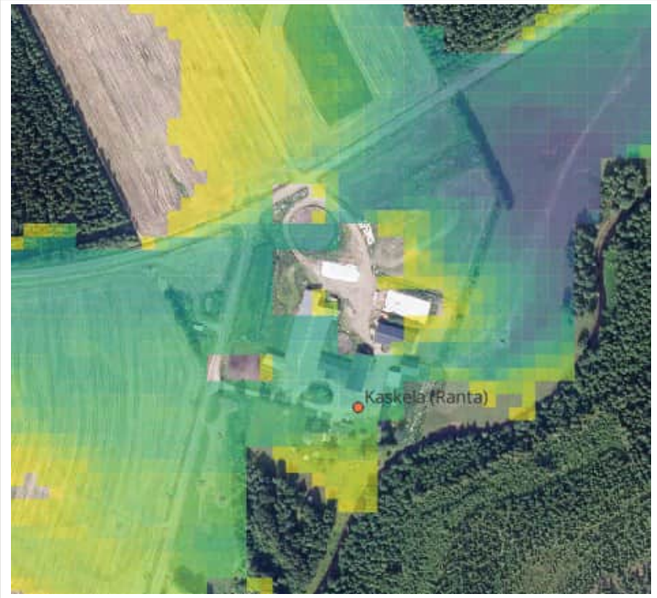
Kohteet lähivaikutusalueella 2–10 km tuulivoimaloista					
Perinnebiotoopit Kaisajoki Kuusikko	2	Kohteet sijoittuvat maatilan pihapiirien läheisyyteen osin metsäisille alueille. kohteilta ei avaudu erityisiä näkymiä kohti voimaloita. **Kohteiden herkkyys on pääosin puustoisina alueina vähäinen.**	Kohteiden reunamien harvempaan puustoon muodostuu kapeita näkymäalueita muutamille voimaloille. Muutos korostuu kohteiden lähiympäristössä. **Muutoksen suuruus on kokonaisuutena vähäinen kielteinen.**	Voimalat näkyvät vai osittain ja osalle alueita. Näkymät eivät muuta perinnebiotooppien kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia. Kohteiden sijoittuminen pihapiirien läheisyyteen, jossa avoimessa maisemassa läheiset voimalat nousevat maisemakuvassa hallitsevaan asemaan, muuttavat kuitenkin ympäristön luonnetta rakennetummaksi. **Vaikutus kohteeseen on vähäinen kielteinen.**	
Perinnebiotooppi Varejoki	2,3	Perinnebiotooppikohde sijoittuu Varejoen tien varteen kylän maakunnallisesti arvokkaaseen kulttuurimaisemaan. Kohteella on avoimessa maisemassa myös maisemaan kohdistuvaa arvoa. **Kohteen herkkyys on tästä syystä kohtalainen.**	Näkemäalueanalyysin mukaisesti alueen itäosaan muodostuu lähes kaikki tuulivoimalat sisältävä alue, ja tuotantoalueen läheisyyden takia alueelle näkyvät lähimmät voimalat kohoavat maisemassa massiivisina elementteinä. Tuulivoimalat eivät vaikuta perinnebiotoopin biologisiin arvoihin, mutta maiseman luonne muuttuu maaseutumaisemasta enemmän energiamaisemaksi. **Kohteen muutos on kohtalainen kielteinen.**	Voimaloiden näkyminen ei muuta oleellisilta osin perinnebiotoopin kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia. Tuulivoimalat kuitenkin hallitsevat paikoin maisemakuvaa ja muuttavat osalla aluetta maiseman mittasuhteita. Maiseman luonne muuttuu paikoin rakennetummaksi. **Vaikutuksen merkittävyys on kohteen luonteen takia arvioitu kohtalaiseksi kielteiseksi.**	

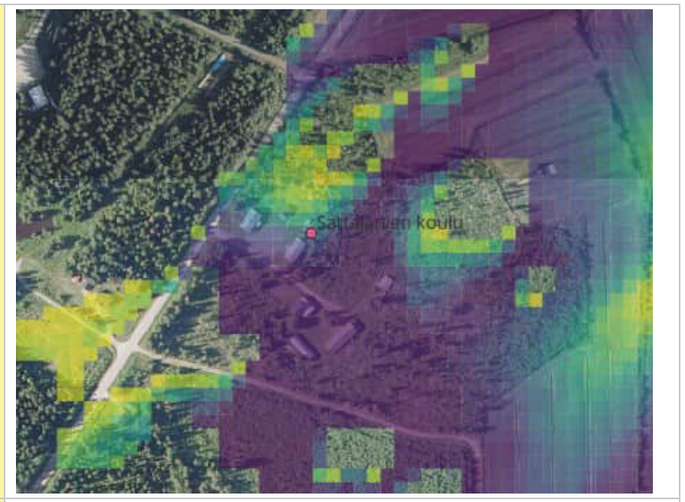
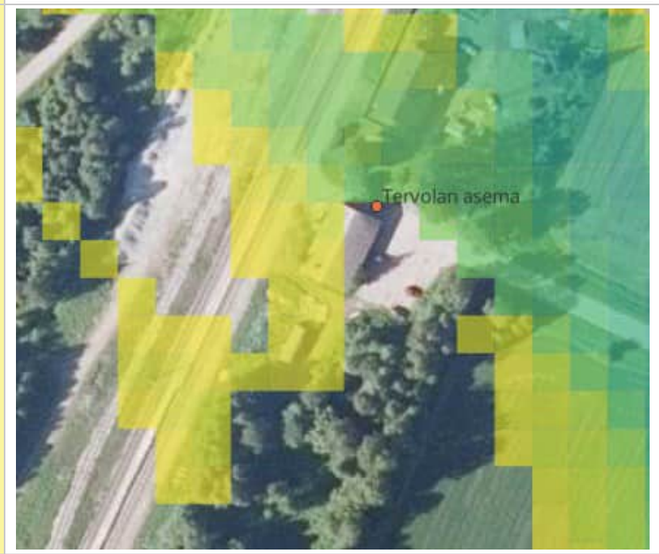
Klytseroff	2,4	1940- luvun lopulla rakennettu asuintalo, joka toimii nykyisin metsästysseuran majana. Kohteeseen kuuluu useampia rakennuksia, ja se edustaa alueen vanhaa rakennuskantaa. Kohteessa ei ole erityisiä arkkitehtonisia arvoja. Kohde sijaitsee Varejoentien varressa. Kohteessa pihapiiri, joka rajautuu puustoon myös tien puolelta. Kohteesta ei avaudu erityisiä näkymälinjoja kohti tuulivoimaloita. **Kohteen herkkyys on vähäinen.**	Näkemäalueanalyysin mukaan kohteelle voi näkyä yksittäisiä tuulivoimaloita tai lavan osia. Pihapiirin puusto ja rakennukset, sekä pihapiiriä ympäröivä puusto rajaavat ja osin estävät näkymiä kohti tuulivoimaloita. Maiseman luonne muuttuu hieman, mutta alueiden käyttö tai kokemus alueesta ei muutu oleellisesti. Tuulivoimalat eivät näkyessään muuta kohteen arkkitehtonisia tai rakennushistoriallisia arvoja. **Kohteen muutos on vähäinen kielteinen.**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia ja vaikuttaa vain vähäisesti ja paikoitellen pihapiirin maisemakuvaan**. Vaikutus kohteeseen on vähäinen kielteinen.**	
Sihtuunan koulu	2,4	Koulurakennus vuodelta 1952, on nykyisin asuinkäytössä. Kohteeseen kuuluu useampia rakennuksia, ja se edustaa alueen vanhaa kylän toimintoihin liittyvää rakennuskantaa. Kohteessa pihapiiri, joka rajautuu puustoon myös tien puolelta. Kohteesta ei avaudu erityisiä näkymälinjoja kohti tuulivoimaloita. **Kohteen herkkyys on vähäinen.**	Näkemäalueanalyysin mukaan kohteelle voi näkyä yksittäisiä tuulivoimaloita tai lavan osia. Pihapiirin puusto ja rakennukset, sekä pihapiiriä ympäröivä puusto rajaavat ja osin estävät näkymiä kohti tuulivoimaloita. Maiseman luonne muuttuu hieman, mutta alueiden käyttö tai kokemus alueesta ei muutu oleellisesti. Tuulivoimalat eivät näkyessään muuta kohteen arkkitehtonisia tai rakennushistoriallisia arvoja. **Kohteen muutos on vähäinen kielteinen**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia ja vaikuttaa vain vähäisesti ja paikoitellen pihapiirin maisemakuvaan**. Vaikutus kohteeseen on vähäinen kielteinen.**	

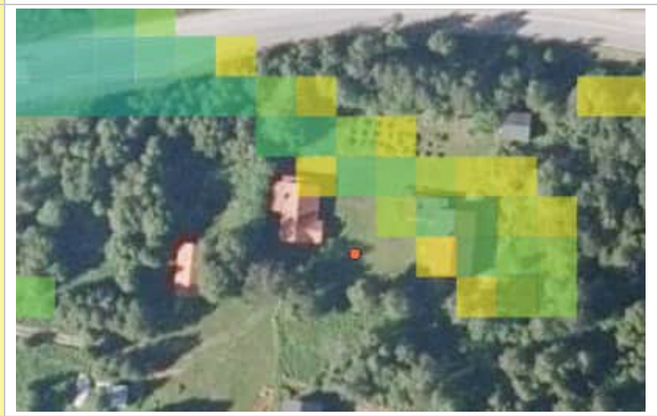
Ollikainen	2,5 km	Vuodelta 1948 asuinkäyttöön rakennettu asuintalo. Kohteen arvo perustuu vanhaan paikalliseen rakennuskantaan. Kohteeseen on kuulunut useampia rakennuksia, mutta niitä on purettu. Kohteessa on avoin pihapiiri, joka takaosastaan puustoon, liittyy muutoin avoimeen peltomaisemaan myös tien puolelta. Vanha, hieman rapistuva asuintalo tuo historiallisen kerroksen viljelymaiden reunaan avoimessa tiemaisemassa. Kohteesta avautuu laaja näkymäsektori kohti tuulivoimaloita. **Kohteen herkkyys on kohtalainen.**	Tuulivoimalat näkyvät kohteelle laajana kokonaisuutena. Näkyvien voimaloiden etäisyys vaihtelee 2,5–10 kilometrin välillä, ja osasta voimaloista näkyy vain osia lavoista. Lähimmät voimalat kohoavat melko massiivisina elementteinä puuston latvustojen yläpuolella. Pihapiirin ominaispiirteet muuttuvat selvästi rakennetummaksi. Tuulivoimalat eivät näkyessään kuitenkaan muuta kohteen arkkitehtonisia tai rakennushistoriallisia arvoja, mutta rikkovat ympäristön mittakaavaa ja kohteen lähiympäristön luonne muuttuu rakennetummaksi. **Muutoksen suuruus on kokonaisuutena kohtalainen.**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia, mutta kohteen ja lähiympäristön maisemakuvaan ja luonteeseen**. Vaikutukset ovat kohtalaisen kielteisiä.**	
Varejoen tsasouna	2,9	Vuonna 1954–1959 rakennettu tsasouna, joka koostuu useammista rakennuksista. Yhä kirkollisessa käytössä. Kohteesta ei avaudu erityisiä näkymälinjoja kohti tuulivoimaloita. **Kohteen herkkyys on vähäinen.**	Näkemäalueanalyysin mukaan kohteelle voi näkyä yksittäisiä tuulivoimaloita tai lavan osia. Pihapiirin puusto ja rakennukset, sekä pihapiiriä ympäröivä puusto rajaavat ja osin estävät näkymiä kohti tuulivoimaloita. Maiseman luonne muuttuu hieman, mutta alueiden käyttö tai kokemus alueesta ei muutu oleellisesti. Tuulivoimalat eivät näkyessään muuta kohteen arkkitehtonisia tai rakennushistoriallisia arvoja. **Kohteen muutos on vähäinen kielteinen**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia ja vaikuttaa vain vähäisesti ja paikoitellen pihapiirin maisemakuvaan**. Vaikutus kohteeseen on vähäinen kielteinen.**	

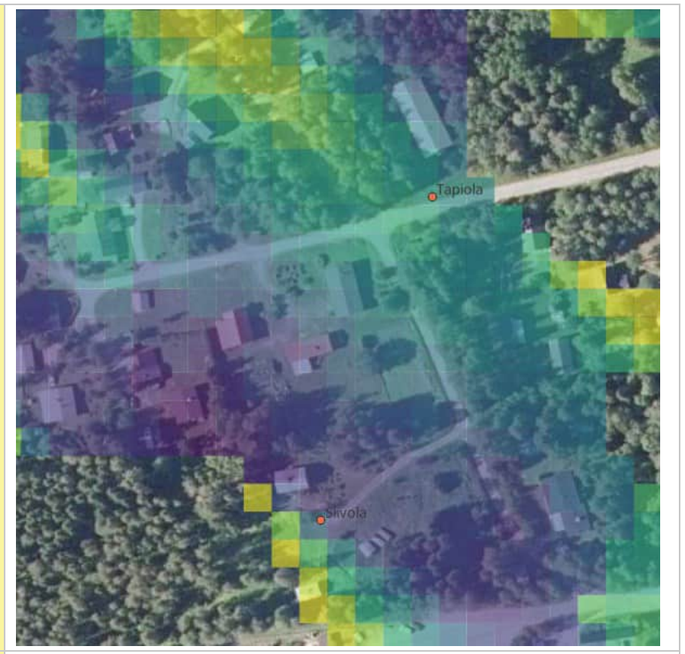
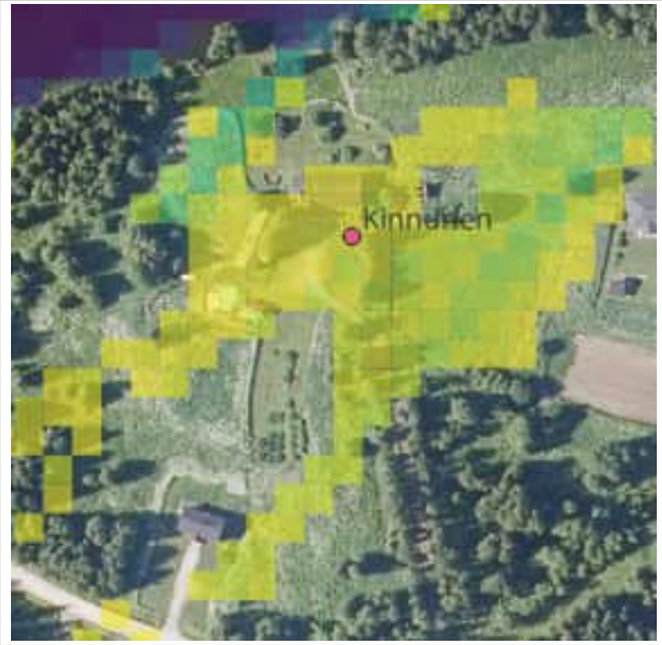
Seurakunnan leirikeskus	3	1950- luvulla rakennettu seurakunnan kerhorakennus, toimii yhä alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan. Kohteeseen kuuluu useampia rakennuksia. Kohteesta ei avaudu erityisiä näkymälinjoja kohti tuulivoimaloita. **Kohteen herkkyys on vähäinen.**	Näkemäalueanalyysin mukaan kohteelle voi näkyä yksittäisiä tuulivoimaloita tai lavan osia. Pihapiirin rakennukset, sekä pihapiiriä ympäröivä puusto rajaavat ja osin estävät näkymiä kohti tuulivoimaloita. Maiseman luonne muuttuu hieman, mutta alueiden käyttö tai kokemus alueesta ei muutu oleellisesti. Tuulivoimalat eivät näkyessään muuta kohteen arkkitehtonisia tai rakennushistoriallisia arvoja. **Kohteen muutos on vähäinen kielteinen**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia ja vaikuttaa vain vähäisesti ja paikoitellen pihapiirin maisemakuvaan**. Vaikutus kohteeseen on vähäinen kielteinen.**	
Puikko (Tornio)	3,3	Tornio. Asuinrakennus 1780- luvulta, toimii nykyisin varastona. Kohteeseen kuuluu useampia rakennuksia. Kohde sijaitsee maatilan rakennusten keskellä. Kohteelta ei avaudu erityisiä näkymälinjoja kohti tuulivoimaloita. **Kohteen herkkyys on vähäinen.**	Näkemäalueanalyysin mukaan kohteelle näkyy lähes kaikki voimalat. Kohteen sijoittuminen rakennusten katveeseen estää ja rajaa näkymiä kohti tuulivoimaloita. Tuulivoimalat eivät näkyessään muuta kohteen arkkitehtonisia tai rakennushistoriallisia arvoja. **Kohteen muutos on vähäinen kielteinen**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia. **Vaikutus kohteeseen on vähäinen kielteinen.**	
Kemoff	3,3	Vuonna 1947 rakennettu asuintalo, joka nykyisinkin asuinkäytössä. Kohteeseen kuuluu useampia rakennuksia, kohteen arvo perustuu vanhaan paikalliseen rakennuskantaan. Kohde sijoittuu viljelymaiden reunaan. Kohteen pihapiiristä avautuu laajahko näkymäsektori kohti viljelymaisen avointa maisematilaa ja tuulivoimaloita. **Kohteen herkkyys on kohtalainen.**	Kohteelle näkyy osa voimaloista. Maastoon kumpuilusta ja peitteisyydestä johtuen voimalat eivät näy laajana kokonaisuutena. Näkyessään tuulivoimalat ovat kuitenkin vielä melko hallitsevia ja yksittäisetkin voimalat muodostavat uuden ympäristön muusta mittakaavasta poikkeavan elementin maisemakuvaan. Tuulivoimalat eivät näkyessään muuta kohteen arkkitehtonisia tai rakennushistoriallisia arvoja, mutta muuttavat maiseman luonnetta rakennetummaksi. **Kohteen muutos on kohtalainen kielteinen.**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia, mutta kohteen ja lähiympäristön maisemakuvaan ja luonteeseen**. Vaikutukset ovat kohtalaisen kielteisiä.**	

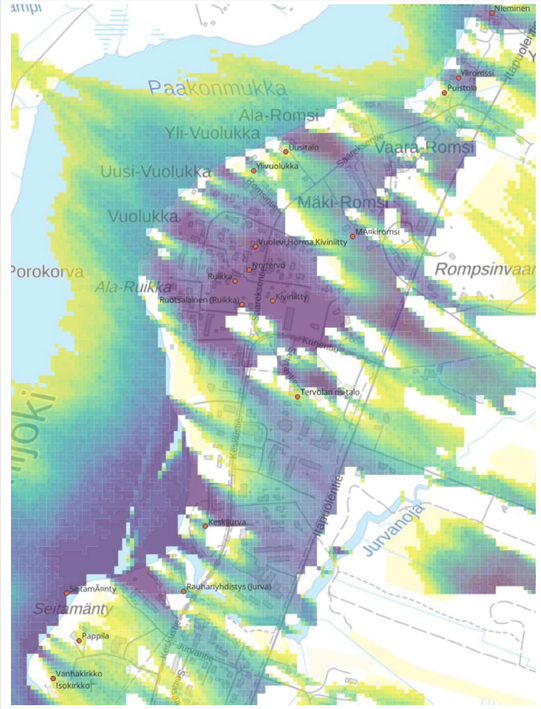
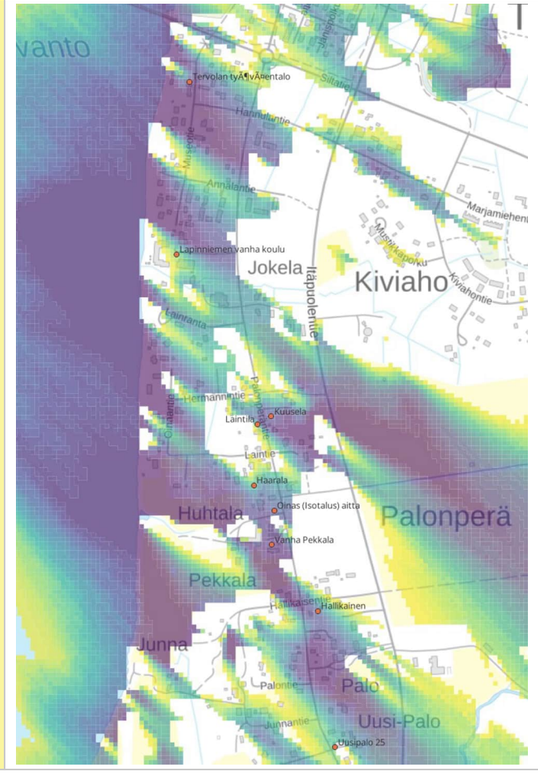
Perinnebiotooppi Kaisajoen varsi	3,6	Perinnebiotooppi sijoittuu Kaisajoen varteen puustoiselle alueelle. Kohteen lävistää nykyinen voimajohtolinja. **Kohteen maisemallinen herkkyys on vähäinen.**	Näkemäalueanalyysin mukaan kohteelle näkyy yksittäisiä voimaloita osalle alueella. Kohteen sijoittuminen puuston katveeseen estää ja rajaa näkymiä kohti tuulivoimaloita. Tuulivoimalat eivät näkyessään muuta kohteen perinnebiotooppiarvoja. **Kohteen muutos on vähäinen kielteinen**	Voimaloiden näkyminen ei muuta perinnebiotoopin kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia. **Vaikutus kohteeseen on vähäinen kielteinen.**	
Perinnebiotooppi Kaisajoki, Kuikero	4	Niittyalue sijoittuu avoimeen maisemaan maatalon pihapiirin läheisyyteen. Kohteelta avautuu leveä näkymä kohti tuulivoimaloita. **Kohteen herkkyys on kohtalainen.**	Näkemäalueanalyysin mukaan kohteelle näkyy osin muutamia voimaloita, eteläiselle osuudelle useampia. Kohteen etäisyys, metsien ja maastonmuotojen katvevaikutus vähentää kohteeseen kohdistuvaa muutosta. Tuulivoimalat eivät näkyessään muuta kohteen perinnebiotooppiarvoja. **Kohteen muutos on vähäinen kielteinen.**	Voimalat eivät näy kokonaisena ryhmänä, vaan vain osittain. Näkymät eivät muuta perinnebiotooppien kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia. Kohteen sijoittuminen avoimeen maisemaan muuttavat kuitenkin ympäristön luonnetta rakennetummaksi. **Vaikutus kohteeseen on kokonaisuutena vähäinen kielteinen.**	
Kaisavaaran rajapyykki		Kohde arvioitu RKY 2009 -kohteena yllä olevassa taulukossa.			

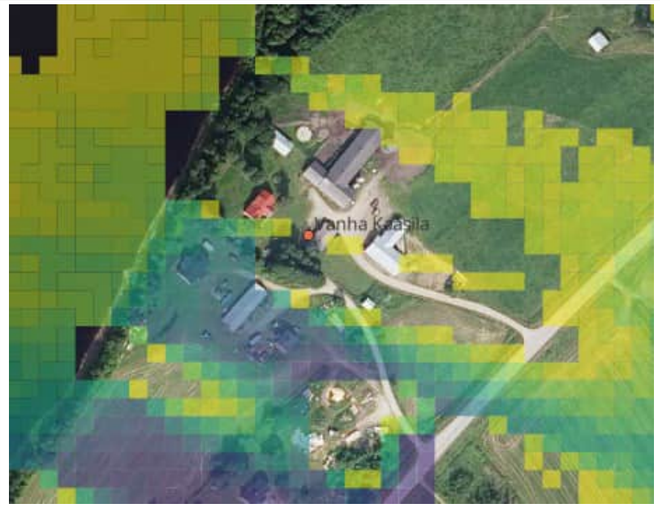
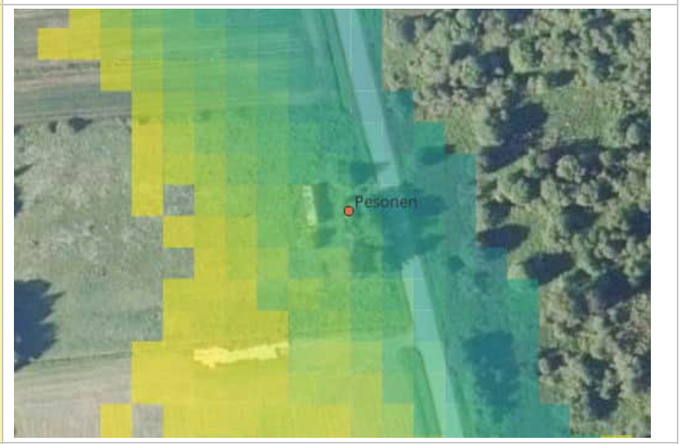
Kaskela (Ranta)	5,3	Vuonna 1948 rakennettu asuinrakennus, joka nykyisinkin asuinkäytössä. Kohteeseen kuuluu useampia rakennuksia ja on osa maatilan pihapiiriä, jossa uudempiakin rakennuksia ml. uusi asuinrakennus. Kohteelta ei avaudu erityisiä näkymälinjoja kohti tuulivoimaloita. **Kohteen herkkyys on vähäinen.**	Näkemäalueanalyysin mukaan kohteelle näkyy osa voimaloista. Kohteen sijoittuminen rakennusten katveeseen estää ja rajaa näkymiä kohti tuulivoimaloita. Tuulivoimalat eivät näkyessään muuta kohteen arkkitehtonisia tai rakennushistoriallisia arvoja. **Kohteen muutos on vähäinen kielteinen**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia. **Vaikutus kohteeseen on vähäinen kielteinen.**	
Valkola	5,9	Nykyisinkin asuinkäytössä oleva asuinrakennus vuodelta 1908. Kohteeseen kuuluu useampia rakennuksia. Kohde rajautuu metsiin. Kohteelta ei avaudu erityisiä näkymälinjoja kohti tuulivoimaloita. **Kohteen herkkyys on vähäinen.**	Näkemäalueanalyysin mukaan kohteelle näkyy yksittäisiä voimaloita pienelle alueelle. Kohteen sijoittuminen rakennusten katveeseen estää ja rajaa näkymiä kohti tuulivoimaloita. Kohteen reunaman näkemäalueanalyysin näkymä jää olevan rakennuksen ja puuston katveeseen, **eikä kohteeseen muodostu muutosta.**	Ei vaikutusta.	

Sattajärven koulu (Tornio)	7	Vuonna 1955 valmistunut koulurakennus, toimii nykyisin kylätalona/kerhotilana. Kohteeseen kuuluu useampia rakennuksia. Kohde rajautuu osin puustoon ja muutamia vuosia sitten tehtyyn harvapuiseen hakkuualueeseen. Hakkuuaukean suuntaan aukeaa näkymäsektorit kohti tuulivoimaloita, mutta ne eivät kohdistu suoraan pihapiiriin. **Kohteen herkkyys on vähäinen.**	Näkemäalueanalyysin mukaan kohteelle näkyy lähes kaikki voimalat. Kohteen sijoittuminen osin puuston katveeseen estää ja rajaa näkymiä kohti tuulivoimaloita. Tuulivoimalat eivät näkyessään muuta kohteen arkkitehtonisia tai rakennushistoriallisia arvoja. **Kohteen muutos on vähäinen kielteinen**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia. **Vaikutus kohteeseen on vähäinen kielteinen.**	
Tervolan asema	7,1	Vuonna 1946 rautatien asemarakennukseksi valmistunut kiinteistö, toimii nykyisin asuinrakennuksena. Kohteeseen kuuluu useampia rakennuksia. Kohteelta avautuu junaratojen yli näkymäsektori kohti tuulivoimaloita. Näkymäsektorissa on myös ratojen toisella puolella oleva teollisuushalleja ja kohteen läheisyydessä on myös rataan liittyviä rakenteita. **Kohteen herkkyys on vähäinen.**	Näkemäalueanalyysin mukaan kohteelle näkyy yksittäisiä voimaloita tai niiden lapojen osia. Kohteen sijoittuminen yli 7 km etäisuudelle rakennettuun ympäristöön, jossa on myös rataan liittyviä rakenteita ja näkymä teollisuuskohteisiin lieventävät muutosta. Tuulivoimalat eivät näkyessään muuta kohteen arkkitehtonisia tai rakennushistoriallisia arvoja. **Kohteen muutos on vähäinen kielteinen**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia. **Vaikutus kohteeseen on vähäinen kielteinen.**	

Kaisajoen koulu	7,4	1800- luvun lopulla rakennettu maalaistalo, joka siirretty koulurakennukseksi. Kohteeseen kuuluu useampia rakennuksia. Kohteesta ei avaudu erityisiä näkymälinjoja kohti tuulivoimaloita. **Kohteen herkkyys on vähäinen.**	Näkemäalueanalyysin mukaan kohteelle näkyy osa voimaloista. Kohteen reunapuusto estää ja rajaa näkymiä kohti tuulivoimaloita. Tuulivoimalat eivät näkyessään muuta kohteen arkkitehtonisia tai rakennushistoriallisia arvoja. **Kohteen muutos on vähäinen kielteinen**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia. **Vaikutus kohteeseen on vähäinen kielteinen.**	
Kytömaa	7,4	Asuinrakennus vuodelta 1950, ei ole enää käytössä. Koostuu useammasta rakennuksesta. Kohteesta ei avaudu erityisiä näkymälinjoja kohti tuulivoimaloita. **Kohteen herkkyys on vähäinen.**	Näkemäalueanalyysin mukaan kohteelle näkyy osa voimaloista. Kohteen reunapuusto estää ja rajaa näkymiä kohti tuulivoimaloita. Tuulivoimalat eivät näkyessään muuta kohteen arkkitehtonisia tai rakennushistoriallisia arvoja. **Kohteen muutos on vähäinen kielteinen**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia. **Vaikutus kohteeseen on vähäinen kielteinen.**	

Tapiola Siivola	7,6 7,6	Tapiola:1950-1960 -luvun vaihteessa rakennettu seurantalo, toimii nykyisin varastona. Kohteeseen kuuluu useampia rakennuksia. Siivola:1950-luvun alkupuolella rakennettu asuinkiinteistö, toimii yhä asuinkäytössä. Kohteeseen kuuluu useampia rakennuksia. Kohteista ei avaudu erityisiä näkymälinjoja kohti tuulivoimaloita. **Kohteiden herkkyys on vähäinen.**	Näkemäalueanalyysin mukaan kohteelle näkyy osa voimaloista. Kohteiden reunapuusto ja rakennukset estävät ja rajaavat näkymiä kohti tuulivoimaloita. Tuulivoimalat eivät näkyessään muuta kohteen arkkitehtonisia tai rakennushistoriallisia arvoja. **Kohteen muutos on vähäinen kielteinen**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia. **Vaikutus kohteeseen on vähäinen kielteinen.**	
Kinnunen (Tornio)	7,8	Asuinrakennus vuodelta 1835, toimii nykyisin varastona. Kohteeseen kuuluu useampia rakennuksia. Kohteesta ei avaudu erityisiä näkymälinjoja kohti tuulivoimaloita. **Kohteen herkkyys on vähäinen.**	Näkemäalueanalyysin mukaan kohteelle näkyy osa voimaloista. Kohteiden reunapuusto ja rakennukset estävät ja rajaavat näkymiä kohti tuulivoimaloita. Tuulivoimalat eivät näkyessään muuta kohteen arkkitehtonisia tai rakennushistoriallisia arvoja. **Kohteen muutos on vähäinen kielteinen**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia. **Vaikutus kohteeseen on vähäinen kielteinen.**	

Tervolan keskustan kohteet, pohjoinen • Nieminen • Yliromssi • Puistola • Uusitalo • Ylivuolukka • Mäkiromsi • Vuolevi, Horma, Kiviniitty • Jyrytervo • Ruikka • Kiviniitty • Ruotsalainen (Ruikka) • Tervolan ns-talo • Keskijurva • Rauhanyhdistys (Jurva) • Seitamänty • Pappila • Vanhakirkko Isokirkko	7,9-8 km	Kohteet edustavat Tervolan alueen kulttuurihistoriallisia ja rakennusperintöarvoja. Mukana olevat kirkkorakennukset on arvioitu yllä olevassa taulukossa valtakunnallisesti arvokkaina kohteina. Useat kohteet, kuten Ylivuolukka, Ruikka ja Kiviniitty, ovat vanhoja asuinrakennuksia 1800–1900-luvuilta, osa edelleen asuinkäytössä, osa käytöstä poistuneita. Jyrytervo edustaa liike- ja asuinrakentamista 1950-luvulta. Uusitalo ja Ruotsalainen (entinen sairaala) kertovat alueen asutus- ja palveluhistoriasta. Seitamänty on perinnetietoon liittyvä luontokohde. Arvoperusteet liittyvät rakennushistorialliseen merkitykseen, säilyneeseen käyttöyhteyteen, kirkolliseen kulttuuriperintöön sekä paikalliseen perinteeseen. Kohteilta ei avaudu erityisiä näkymiä kohti voimaloita jokirannan seitamäntyä lukuun ottamatta. Maaston muodot, pihojen kasvillisuus sekä jokirannan metsäsaarekkeet rajaavat ja peittävät näkymiä tuulivoimaloille useissa kohdin. **Maisemallinen herkkyys on vähäinen.**	Näkemäalueanalyysin mukaan kohteelle näkyy osa, tai jopa kaikki voimaloista. Kohteiden reunapuusto ja rakennukset estävät ja rajaavat näkymiä kohti tuulivoimaloita. Seitamännyn osalta taustan useamman voimalan ryhmä tuo sen taustamaisemaan uuden, selvästi havaittavan kerroksen, mutta sitä ympäröivä puusto rajaa näkymiä. Männyn katseluetäisyys ja siihen liittyvä tunnelma korostuu sen lähellä. Tuulivoimalat eivät näkyessään muuta rakennuskohteiden arkkitehtonisia tai rakennushistoriallisia arvoja. Keskustan pohjoisosan kohteiden **muutos on kokonaisuutena vähäinen kielteinen**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia. **Vaikutus on vähäinen kielteinen.**	
Tervolan keskustan kohteet, etelä • Tervolan Työväentalo • Lapinniemen vanha koulu • Kuusela • Laintila • Haarala • Oinas (Isotalus) aitta • Vanha Pekkala • Hallikainen • Uusipalo 25	8,2-9	Tervolan keskustan etelän kohteet ilmentävät paikallista rakennus- ja kulttuurihistoriaa. Työväentalo vuodelta 1906 toimii edelleen alkuperäisessä käytössään, osa kohteista toimii asuinrakennuksina, kun taas Lapinniemen vanha koulu (1875) ja useat asuinrakennukset, kuten Kuusela, Laintila ja Haarala, ovat poistuneet asuinkäytöstä tai toimivat varastoina. Arvoperusteet liittyvät kohteiden ikään, alkuperäiseen käyttötarkoitukseen ja säilyneeseen rakennusperintöön, joka kertoo alueen asutus- ja yhteisöhistoriasta. Kohteilta ei avaudu erityisiä näkymiä kohti voimaloita. Maaston muodot, pihojen kasvillisuus sekä jokirannan metsäsaarekkeet rajaavat ja peittävät näkymiä tuulivoimaloille useissa kohdin. **Maisemallinen herkkyys on vähäinen.**	Näkemäalueanalyysin mukaan kohteelle näkyy osa, tai jopa kaikki voimaloista. Kohteiden reunapuusto ja rakennukset estävät ja rajaavat näkymiä kohti tuulivoimaloita. Tuulivoimalat eivät näkyessään muuta rakennuskohteiden arkkitehtonisia tai rakennushistoriallisia arvoja. Keskustan pohjoisosan kohteiden **muutos on kokonaisuutena vähäinen kielteinen**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia. **Vaikutus on vähäinen kielteinen.**	

Vanha Kaasila	8,4	Kohde on vaha asuinrakennus. Kohteen pihan ja jokitörmän kasvillisuus rajaavat näkymiä kohti jokea. Kohteesta ei muodostu erityisiä näkymälinjoja kohti tuulivoimaloita. **Kohteen herkkyys on vähäinen.**	Kohteiden reunapuusto ja rakennukset estävät ja rajaavat näkymiä kohti tuulivoimaloita. Tuulivoimalat eivät näkyessään muuta rakennuskohteiden arkkitehtonisia tai rakennushistoriallisia arvoja. Keskustan eteläosan kohteiden **muutos on kokonaisuutena vähäinen kielteinen**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia. **Vaikutus on vähäinen kielteinen.**	
Pesonen	8,5	Käytöstä poistunut vanha asuinrakennus. Kohde on metsittyneenä pienessä metsäsaarekkeessa tien vierellä, eikä siitä avaudun erityisiä näkymiä kohti tuulivoimaloita, vaikka onkin sijoittuneena keskelle avointa viljelymaisemaa. **Kohteen herkkyys on vähäinen.**	Kohteen reunapuusto estää ja rajaa näkymiä kohti tuulivoimaloita. Tuulivoimalat eivät näkyessään muuta rakennuskohteiden arkkitehtonisia tai rakennushistoriallisia arvoja. Keskustan eteläosan kohteiden **muutos on kokonaisuutena vähäinen kielteinen**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia. **Vaikutus on vähäinen kielteinen.**	
Puhakka	9	Nykyisinkin asuinkäytössä oleva asuinrakennus 1890- luvulta. Kohteeseen kuuluu useampia rakennuksia. Kohteesta ei avaudu erityisiä näkymälinjoja kohti tuulivoimaloita. **Kohteen herkkyys on vähäinen.**	Kohteen reunapuusto estää ja rajaa näkymiä kohti tuulivoimaloita. Tuulivoimalat eivät näkyessään muuta rakennuskohteiden arkkitehtonisia tai rakennushistoriallisia arvoja. Keskustan eteläosan kohteiden **muutos on kokonaisuutena vähäinen kielteinen**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia. **Vaikutus on vähäinen kielteinen.**	

Lehto-Ollitervo	9,3	Lehto-Ollitervo on 1880- luvulla asuinkäyttöön rakennettu rakennus, joka toimii edelleen alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan. Kohteeseen kuuluu useampia rakennuksia. Kohteesta ei avaudu erityisiä näkymälinjoja kohti tuulivoimaloita. **Kohteen herkkyys on vähäinen.**	Kohteen reunapuusto estää ja rajaa näkymiä kohti tuulivoimaloita. Tuulivoimalat eivät näkyessään muuta rakennuskohteiden arkkitehtonisia tai rakennushistoriallisia arvoja. Keskustan eteläosan kohteiden **muutos on kokonaisuutena vähäinen kielteinen**	Voimaloiden näkyminen ei muuta kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksia. **Vaikutus on vähäinen kielteinen.**	